

EuroPsy
European Certificate in Psychology

EuroPsy
European Certificate in Psychology

EuroPsy

Europejski Certyfikat w Psychologii

Przepisy EFPA dotyczące *EuroPsy* i
załączniki

www.EuroPsy.eu
www.europsy.pl

Lipiec
2023

Spis treści

1. Preambuła.....	5
2. Przepisy EFPA dotyczące EuroPsy, Europejskiego Certyfikatu z Psychologii	10
3. Rejestr psychologów EuroPsy	21
Załącznik I. Wymagania dla certyfikatu specjalisty psychoterapii	22
Załącznik II: Wymagania dla certyfikatu specjalisty w dziedzinie psychologii pracy i organizacji	24
Załącznik III: Wymagania dla certyfikatu specjalisty w dziedzinie psychologii sportu	26
Dodatek I. Definicje.....	29
Dodatek II. Ramy i minimalne standardy kształcenia i szkolenia psychologów	31
Dodatek III.	41
Kompetencje psychologów i ich profilowanie	41
Dodatek IV. Certyfikat EuroPsy i formularz zgłoszeniowy	62
Dodatek V. Nadzorowana praktyka	65
Załącznik VI. Program ustawicznego rozwoju zawodowego (CPD)	72
Załącznik VII. Historia EuroPsy - Europejskiego Certyfikatu Psychologa	75
Dodatek VIII. Powiązane publikacje	81
Historia zmian	85

1. Preambuła

Kontekst

W ciągu ostatnich kilku dekad nastąpiły znaczące zmiany w treści i sposobie świadczenia usług psychologicznych w Europie. Od wczesnych lat psychologowie byli kształceni i wykorzystywali swoją wiedzę w ramach określonych przez poszczególne kraje, charakteryzujących się odmiennymi tradycjami edukacyjnymi, formami zatrudnienia, rodzajami zaangażowania rządów i językami. Mając swoje korzenie w filozofii i medycynie oraz rozwijając się w bardzo różnych warunkach politycznych i gospodarczych, edukacja psychologów przybrała różne formy w różnych krajach, w niektórych przypadkach z naciskiem na długie i jednolite szkolenie, finansowanie publiczne i regulacje prawne, w innych przypadkach z naciskiem na wczesne zróżnicowanie i konkurencję rynkową z innymi zawodami. W tym okresie nastąpiła znaczna poprawa jakości edukacji i usług zawodowych oraz wzrost zakresu regulacji prawnych dotyczących psychologów w całej Europie.

Rosnąca internacjonalizacja gospodarki w ogóle i wdrożenie wspólnego rynku wewnętrznego w ramach Unii Europejskiej (UE) pobudziły mobilność specjalistów, a także świadczenie usług ponad granicami krajowymi. Podjęto również istotne kroki w zakresie mobilności edukacyjnej, zwłaszcza na poziomie akademickim. W konsekwencji Deklaracji Bolońskiej z 1999 r., wraz z ustanowieniem Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego na mocy Deklaracji Budapeszteńsko-Wiedeńskiej z marca 2010 r., nastąpił całkowity przegląd systemu szkolnictwa wyższego w całej Europie. Program Komisji Europejskiej ma na celu dalsze postępy w tym samym kierunku. W ten sposób Komisja dokonała radykalnej rewizji systemu uznawania kwalifikacji zawodowych, który został zaakceptowany przez Parlament Europejski i Radę Europejską, w celu promowania swobodnego przepływu specjalistów w całej Europie. Po 20 latach dyrektywa ogólna 89/48/WE, która zapewniła ramy dla zawodów regulowanych przez prawo (z wyjątkiem siedmiu zawodów z tak zwanymi dyrektywami pionowymi lub "specjalnymi"), została zastąpiona nową dyrektywą 2005/36/WE, przyjętą we wrześniu 2005 roku. Zmiany te mają oczywiste znaczenie dla psychologów i ich klientów. Psychologowie, podobnie jak inni profesjonaliści powinni mieć możliwość zdobycia wykształcenia i wykonywania zawodu w dowolnym miejscu w UE. Klienci, zarówno indywidualni obywatele, jak i instytucje, powinni mieć możliwość korzystania z usług kompetentnych psychologów zgodnie ze swoimi interesami i prawami w dowolnym miejscu w UE.

Chociaż jednolitość, przejrzystość i elastyczność powinny być celem przy przechodzeniu do systemów edukacyjnych i zawodowych, które przekraczają granice krajowe, cele te nie są łatwe do osiągnięcia, biorąc pod uwagę różnorodność systemów i praktyk, które rozwinęły się w czasie. Należy znaleźć wspólne ramy do porównywania i ustalania równoważności kwalifikacji zawodowych i edukacyjnych, a także ustanowić wspólne standardy w celu zagwarantowania poziomu wiedzy specjalistycznej i jakości zawodowej w całej UE. Stanowi

to ogromne wyzwanie, ponieważ wymaga zmiany istniejących systemów i praktyk oraz przewyciężenia związanych z nimi interesów. Szczególnie ważne jest, aby społeczności zawodowe unikały defensywy i nadmiernej ochrony interesów krajowych oraz zdefiniowały wspólny pogląd na przyszłość zawodu, w tym rozwój, edukację i szkolenie jego członków.

Rozwój zawodu psychologa

W psychologii w ciągu ostatnich dziesięcioleci podjęto szereg wysiłków w celu ustanowienia ram i standardów w całej Europie. I tak, w 1990 r. Europejska Federacja Stowarzyszeń Zawodowych Psychologów (EFPPA) przyjęła zestaw Optymalnych Standardów dla Zawodu Psychologa (EFPPA 1990), w którym określono wymagania dotyczące kształcenia akademickiego i szkolenia zawodowego psychologów. Europejska Sieć Psychologów Organizacji i Pracy (ENOP), na podstawie grantu Copernicus przyznanego przez Komisję Europejską, opracowała ramy programowe i minimalne standardy dla psychologii pracy i organizacji (Roe i in., 1994; ENOP, 1998). Grupa robocza europejskich psychologów zastosowała podobne podejście podczas definiowania ram kształcenia i szkolenia dla europejskich psychologów w kontekście programu UE Leonardo da Vinci (Lunt, 2000; Lunt et al. 2001a, Lunt 2002). Powstały w ten sposób dokument zatytułowany "*EuroPsyT, A framework for education and training for Psychologists in Europe*" był szeroko dyskutowany przez stowarzyszenia i społeczności psychologów w całej Europie i przyjęty przez Europejską Federację Stowarzyszeń Psychologów (EFPA, następcę EFPPA) w 2001 roku.

Rezultatem będzie dwupoziomowy system, który obejmie Europejski Certyfikat Psychologiczny *EuroPsy* jako podstawowy standard niezależnej praktyki w psychologii oraz szereg zaawansowanych lub specjalistycznych certyfikatów psychologicznych, które opierają się na nim. Ramy *EuroPsy* w znacznym stopniu opierały się na pracach przeprowadzonych przez Brytyjskie Towarzystwo Psychologiczne (BPS) w celu opracowania własnych standardów zawodowych dla psychologów, które zaowocowały Standardami biegłości w psychologii stosowanej. Głównym wkładem tej pracy jest rozwój kompetencji, które mogą być oceniane jako wyniki kształcenia i szkolenia, a nie poleganie wyłącznie na akademickich programach nauczania.

Komisja Europejska również opowiada się za podejściem "kompetencyjnym", które kładzie nacisk na przejrzystość i umożliwia ocenę kompetencji w różnych kontekstach. Można to zaobserwować w tak zwanym projekcie "Tuning" (Tuning Educational Structures in Europe), będącym częścią wdrażania Deklaracji Bolońskiej, którego celem jest opracowanie zestawu ogólnych i szczegółowych kompetencji prowadzących do efektów uczenia się w różnych dziedzinach. Projekt "Tuning" rozpoczął się w 2000 r. jako projekt łączący cele polityczne Procesu Bolońskiego z inicjatywami Lizbońskiej Konwencji o Uznawaniu Wykształcenia. Jego pierwsza faza obejmowała szereg dziedzin, choć nie psychologię; w drugiej fazie psychologia została opracowana przez niewielką grupę, która była również zaangażowana w rozwój *EuroPsy* (Lunt et al 2011). Obecnie równoważność kwalifikacji akademickich jest oceniana przez Krajowe Ośrodki Uznawalności Akademickiej (NARIC) na poziomie

krajowym, działające w ramach Europejskiej Sieci Ośrodków Informacji (ENIC) na poziomie europejskim. Oczekuje się, że połączenie specyfikacji programu nauczania ze specyfikacją kompetencji zawodowych psychologów, jak przedstawiono w *EuroPsy*, umożliwi bardziej przejrzystą ocenę równoważności i wyższą jakość profesjonalnych usług dla klientów.

Cel EuroPsy

EuroPsy (lub European Certificate in Psychology) stanowi ważny krok naprzód w promowaniu mobilności psychologów i dostępu klientów do wysokiej jakości usług psychologicznych w całej Europie. Opierając się na ramach edukacyjnych i minimalnych standardach EuroPsyT przyjętych w 2001 r. oraz tak zwanych ramach Europejskiego Dyplomu uzgodnionych w 2005 r., przedstawia on punkt odniesienia lub zestaw europejskich standardów dla psychologii, które będą służyć jako podstawa do oceny edukacji akademickiej i szkolenia zawodowego psychologów w różnych krajach UE i innych krajach w ramach EFPA. Niniejszy dokument (Przepisy EFPA dotyczące *EuroPsy* i załączniki do *EuroPsy*) przedstawia przepisy EFPA dotyczące *EuroPsy* i załączniki do Europejskiego Certyfikatu z Psychologii (*EuroPsy*).

EuroPsy został opracowany pod auspicjami EFPA, która nadzoruje również rozwój certyfikatów specjalistycznych w bardziej wyspecjalizowanych dziedzinach praktyki psychologicznej. *EuroPsy* (Europejski Certyfikat Psychologiczny) zapewnia standard wymagany do samodzielnej praktyki na poziomie podstawowym. Certyfikaty specjalistyczne (w bardziej specjalistycznych dziedzinach, takich jak psychoterapia, psychologia pracy i organizacji, psychologia edukacyjna itp.) są opracowywane w celu wykazania osiągnięcia specjalistycznego lub zaawansowanego poziomu kompetencji i wiedzy specjalistycznej w określonych dziedzinach praktyki.

Podczas opracowywania ram *EuroPsy* wiele uwagi poświęcono różnorodności środowisk edukacyjnych, zawodowych i regulacyjnych, które obecnie istnieją w Europie. Zauważono, że programy nauczania różnią się długością, a także obecnością lub brakiem zróżnicowania lub specjalizacji. W celu opracowania systemu, który może w znaczący sposób pasować do tych różnych form edukacji i szkolenia, w przepisach EFPA dotyczących *EuroPsy* istnieje rozróżnienie między praktyką zależną i niezależną, rozróżnienie między wieloma dziedzinami praktyki, w których pracują psychologowie, oraz rozróżnienie między wejściem do zawodu a późniejszą specjalizacją. Celem podstawowego *EuroPsy* jest ustanowienie standardu w odniesieniu do zależnej i/lub niezależnej praktyki, zwykle w jednym obszarze praktyki¹, w momencie wejścia do zawodu. Standard ten określa minimalne wymagania, które poszczególni psychologowie mogą przekroczyć. Podstawowy *EuroPsy* nie stanowi licencji na wykonywanie zawodu i nie ma na celu zastąpienia krajowych przepisów EFPA dotyczących *EuroPsy*. W stopniu, w jakim standard zawarty w podstawowym *EuroPsy* jest uważany za znaczący w

¹ Zwykle jedna dziedzina praktyki: jest to najczęstsza sytuacja, ponieważ psychologowie zwykle praktykują w jednej dziedzinie. Regulacje zezwalają jednak na maksymalnie dwa obszary praktyki dla psychologów odpowiednio wykwalifikowanych i kompetentnych do wykonywania zawodu w dwóch obszarach.

różnych warunkach krajowych, mamy nadzieję, że zostanie on wzięty pod uwagę w przyszłych zmianach przepisów licencyjnych EFPA dotyczących *EuroPsy*, które mogą zostać opracowane.

Cel certyfikatów specjalistycznych

Celem wszelkich przyszłych certyfikatów specjalistycznych (certyfikatów specjalistycznej wiedzy) jest określenie wymagań dotyczących niezależnej praktyki w określonym środowisku w punkcie, w którym wyraźnie wykracza poza wejście do zawodu, na przykład w celu wyznaczenia statusu konsultanta lub specjalisty. Obecnie opracowano specjalistyczne certyfikaty w obszarach (i) psychoterapii oraz (ii) psychologii pracy i organizacji. Prawdopodobnie zostaną opracowane kolejne specjalistyczne certyfikaty, które będą opierać się na podstawowym standardzie *EuroPsy*. W niektórych krajach wymagane są specjalistyczne lub zaawansowane kwalifikacje, zanim psychologowie będą mogli podjąć się określonych aspektów pracy zawodowej. Może to oznaczać, że rozwój zaawansowanych kwalifikacji może w przyszłości prowadzić do ograniczeń w ustawieniach, poziomach i zadaniach, w których posiadacze podstawowego *EuroPsy* mogą być uznani za kompetentnych do samodzielnej praktyki. Zostanie to określone w kraju praktyki zgodnie z przepisami EFPA dotyczącymi *EuroPsy* regulującymi praktykę w tym kraju.

Zasady ogólne

U podstaw rozwoju Europejskiego Certyfikatu Psychologii *EuroPsy* leży szereg zasad ogólnych, w którym osadzony jest Europejski Standard. Zasady te mają na celu

- 1) promowanie dostępności odpowiednich usług psychologicznych w całej Europie. Każdy obywatel i każda instytucja powinna mieć możliwość uzyskania usług psychologicznych od kompetentnego i wykwalifikowanego specjalisty, a system powinien pomóc w osiągnięciu tego celu.
- 2) ochrona konsumentów i obywateli w Europie poprzez zapewnienie jakości i ochronę społeczeństwa przed niewykwalifikowanymi dostawcami usług.
- 3) przyczynianie się do mechanizmów promujących mobilność psychologów poprzez umożliwienie im wykonywania zawodu w dowolnym miejscu w Europie, pod warunkiem posiadania odpowiednich kwalifikacji.
- 4) zapewnienie, że *EuroPsy* jest przyznawany na podstawie: (a) wykazanego ukończenia akademickiego programu nauczania w dziedzinie psychologii o wystarczającym zakresie; (b) wykazanych kompetencji w wykonywaniu ról zawodowych podczas nadzorowanej praktyki; (c) zatwierdzenia europejskich (jak również krajowych) standardów etycznych dla psychologów.
- 5) zapewnienie, że system *EuroPsy* jest sprawiedliwy i unika faworyzowania lub defaworyzowania psychologów na podstawie różnic krajowych lub innych różnic w wykształceniu lub doświadczeniu zawodowym oraz że uznaje wysoką jakość usług

za dominującą zasadę. Oznacza to, że *EuroPsy* nie będzie stawiać szczególnych wymagań w zakresie jakości usług.

6) zagwarantować kwalifikacje do wykonywania zawodu psychologa na poziomie podstawowym, jak i wyższym.

7) potwierdza zobowiązanie do aktywnego utrzymywania kompetencji. Z tego powodu *EuroPsy* jest przyznawany na czas określony i jest odnawiany, ponownie na czas określony, na podstawie dowodów ciągłej praktyki zawodowej i rozwoju zawodowego.

8) przestrzegać obowiązujących już krajowych przepisów dotyczących psychologów.

2. Przepisy EFPA dotyczące EuroPsy, Europejskiego Certyfikatu z Psychologii

EuroPsy European Certificate in Psychology (odtąd *EuroPsy*) ma na celu zapewnienie standardu kształcenia akademickiego i szkolenia zawodowego, który informuje klientów, pracodawców i współpracowników, że psycholog może być uznany za osobę, która zdobyła kompetencje niezbędne do świadczenia usług psychologicznych.

EuroPsy ma na celu ustanowienie wspólnego standardu kompetencji we wszystkich krajach, w których jest wydawany. Przewiduje swobodny przepływ psychologów w krajach Unii Europejskiej oraz w innych krajach, które zaakceptowały standard, i ma na celu wspieranie mechanizmów ułatwiających to.

EuroPsy może zostać przyznane indywidualnym psychologom, którzy spełniają warunki określone w niniejszych przepisach EFPA dotyczących *EuroPsy*.

Osoba posiadająca *EuroPsy* będzie nazywana "Zarejestrowanym użytkownikiem *EuroPsy*".
Psycholog".

Sekcja A. EuroPsy, europejski certyfikat w dziedzinie psychologii

Artykuł 1 *EuroPsy*¹ zawiera zestaw standardów kształcenia i szkolenia dla zawodowych psychologów, jak opisano w Załącznikach II i III.

Artykuł 2 Poszczególni psychologowie mogą zostać wpisani do Europejskiego Rejestru Psychologów *EuroPsy* (zwanego dalej "Rejestrem") i posiadać *EuroPsy*, jeżeli:

a. pomyślnie ukończyli akredytowany na poziomie krajowym program nauczania w dziedzinie psychologii na uniwersytecie lub w równoważnej instytucji, który zgodnie z prawem lub zwyczajem prowadzi do uzyskania krajowego tytułu lub kwalifikacji "psychologa", pod warunkiem, że czas trwania programu odpowiada co najmniej pięciu latom studiów w pełnym wymiarze godzin (300

ECTS) i jest zgodny z ramami opisanymi w dodatku II;

b. są w stanie wykazać się nadzorowaną praktyką jako psychologpraktyk w trakcie szkolenia przez okres nie krótszy niż jeden rok pracy w pełnym wymiarze godzin (lub jego odpowiednik) oraz zadowalającymi wynikami tej pracy ocenionymi przez ich przełożonych (patrz Załącznik I i Załącznik V); oraz

¹ Europejski Certyfikat w dziedzinie Psychologii odnosi się do podstawowego Europejskiego Certyfikatu w dziedzinie Psychologii (*EuroPsy*), jak opisano w Preambule.

c. złożyli pisemne zobowiązanie do krajowej komisji przyznającej certyfikaty, że przestrzegają zasad etyki zawodowej określonych w MetaKodeksie Etyki Zawodowej EFPA i będą prowadzić działalność zawodową zgodnie z kodeksem etyki krajowego stowarzyszenia psychologów w kraju praktyki.

Certyfikat *EuroPsy* może zostać wydany wyłącznie osobie, której postępowanie zawodowe może zostać ocenione przez krajowe stowarzyszenie lub inny organ regulacyjny dla psychologów w danym kraju.

Artykuł 3 Po pozytywnej ocenie dowodów, o których mowa w art. 2, dana osoba może zostać wpisana do rejestru i otrzymać certyfikat *EuroPsy*.

Artykuł 4 *EuroPsy* traci ważność po upływie 7 lat, chyba że zostanie ponownie zatwierdzony.

Artykuł 5 Do celów rewalidacji, *EuroPsy* może zostać ponownie wydane wszystkim psychologom, którzy

- a) są w stanie wykazać dowody utrzymania kompetencji zawodowych w postaci określonej liczby godzin praktyki jako psycholog oraz ciągłego kształcenia i rozwoju zawodowego, jak wskazano w Załączniku VI;
- b) złożyli pisemne zobowiązanie przed krajowym komitetem przyznającym kwalifikacje, że przestrzegają zasad profesjonalnego postępowania określonych w MetaKodeksie Etyki Zawodowej EFPA i będą prowadzić działalność zawodową zgodnie z Kodeksem Etyki krajowego stowarzyszenia psychologów w kraju praktyki.

Artykuł 6 Certyfikat *EuroPsy* będzie podobny pod względem znaczenia i wyglądu do wzoru przedstawionego w niniejszym dokumencie (Załącznik IV).

Szczegóły *EuroPsy* wymagane w formularzu zgłoszeniowym to: informacje na temat wykształcenia uniwersyteckiego, nadzorowanej praktyki, w tym kompetencji zawodowych, ról i kontekstów, w których zarejestrowani psychologowie *EuroPsy* pracowali, aby uzyskać kwalifikacje, oraz ich doświadczenia zawodowego.

Artykuł 8 Informacje, które należy umieścić w europejskim rejestrze to: imię i nazwisko oraz adres miejsca pracy lub zamieszkania osoby rejestrującej się, wykształcenie wyższe, kraj praktyki, dziedzina praktyki oraz miejsce i data wydania zezwolenia przez krajowy komitet przyznający.

Artykuł 9 Zarejestrowany psycholog *EuroPsy* jest uznawany za wykwalifikowanego do prowadzenia niezależnej praktyki jako psycholog, w zakresie praktyki wymienionej w Danych Rejestracyjnych, o ile nie istnieją ograniczenia wynikające z przepisów krajowych w danym kraju. Dotyczy to wszystkich krajów, w których krajowe stowarzyszenie EFPA będące Pełnym Członkiem¹ zaakceptowało *EuroPsy* i niniejszy Regulamin.

Artykuł 10 Zarejestrowany psycholog *EuroPsy* jest uznawany za wykwalifikowanego

¹ Byłe stowarzyszenie członkowskie

do niezależnej praktyki (patrz Załącznik I) jako psycholog w dowolnej dziedzinie praktyki, we wszystkich krajach, w których krajowe stowarzyszenie EFPA zaakceptowało *EuroPsy* i niniejsze przepisy EFPA dotyczące *EuroPsy*.

Artykuł 11 Dokumentacja psychologa będzie:

a) (i) po wygaśnięciu ważności *EuroPsy* (por. art. 4); (ii) na wniosek posiadacza; (iii) jeżeli sąd lub komisja krajowa nałożyła na posiadacza *EuroPsy* wyrok lub środek zakazujący mu wykonywania zawodu psychologa, taki jak wykreślenie z krajowego rejestru lub cofnięcie krajowej licencji; (iv) jeżeli po otrzymaniu skargi posiadacz *EuroPsy* nie zgadza się na poddanie się procesowi orzekania w sprawie (v) gdy delegowany organ krajowego komitetu przyznającego *EuroPsy*, który przyznał *EuroPsy*, został usunięty; (v) gdy delegowany organ krajowego komitetu przyznającego *EuroPsy*, który przyznał *EuroPsy*, został usunięty.

b) oznaczony jako "zawieszony", gdy sąd lub komisja krajowa nałożyła karę lub środek, który zawiesza prawo posiadacza do wykonywania zawodu psychologa. Oznaczenie "zawieszony" zostanie usunięte po zakończeniu zawieszenia w danym kraju.

Sekcja B. Przyznające agencje

Artykuł 12 Odpowiedzialność za przyznanie *EuroPsy* i wpisanie danej osoby do Rejestru zgodnie z niniejszym Regulaminem spoczywa na Europejskim Komitecie Przyznającym *EuroPsy*. Komitet ten przekazuje uprawnienia do przyznawania *EuroPsy* zgodnie z niniejszym Regulaminem krajowym komitetom przyznającym w krajach, w których stowarzyszenie EFPA będące pełnoprawnym członkiem zaakceptowało *EuroPsy* i niniejszy Regulamin.

Artykuł 13

a) European Awarding Committee składa się z przewodniczącego i maksymalnie dwunastu innych członków. Każdy z nich pochodzi z innego kraju w ramach EFPA i reprezentuje główny obszar praktyki psychologicznej oraz zapewnia równowagę między osobami pracującymi jako praktycy a osobami pracującymi na uniwersytetach i zaangażowanymi w kształcenie psychologów.

b) Kandydaci są nominowani przez stowarzyszenia będące pełnoprawnymi członkami. Członkowie są powoływani na okres do czterech lat, z możliwością jednokrotnego przedłużenia, przez Zarząd¹ EFPA. W przypadku, gdy członek chce odnowić swoją kadencję na drugą kadencję, nominacja musi zostać złożona przez stowarzyszenie będące pełnoprawnym członkiem.

c) Kadencja jest ustalana w taki sposób, aby co dwa lata można było powołać trzech nowych członków.

¹ Była Rada Wykonawcza

Artykuł 14 Europejski Komitet Przyznający jest odpowiedzialny za nadzór nad *EuroPsy* i jego regulaminem oraz za zapewnienie, że rejestracja i przyznawanie *EuroPsy* odbywa się zgodnie z niniejszym regulaminem.

Jego zadania obejmują następujące elementy:

- a) przyjmowanie i ocena wniosków od stowarzyszeń będących pełnoprawnymi członkami o ustanowienie krajowych komitetów przyznających
- b) przekazanie uprawnień do przyznawania *EuroPsy* krajowym komitetom przyznającym;
- c) w celu zapewnienia wytycznych dla krajowych komitetów przyznających ;
- d) zapewnienie, że organy krajowe interpretują normy europejskie w podobny sposób i koordynują pracę krajowych komitetów przyznających ;
- e) nadzór nad prawidłowym wdrażaniem niniejszych rozporządzeń EFPA w sprawie *EuroPsy* przez każdy krajowy komitet przyznający;
- f) podjęcie kroków w kierunku zawieszenia Krajowej Komisji Przyznającej , jeśli istnieją dowody na niewłaściwe zarządzanie lub niewłaściwe stosowanie niniejszych przepisów EFPA dotyczących *EuroPsy*;
- g) rozpatrywanie odwołań od decyzji krajowych komitetów przyznających ;
- h) przygotowywanie co dwa lata sprawozdania dla Zarządu i Walnego Zgromadzenia EFPA;
- i) utrzymywanie kontaktu i organizowanie corocznych spotkań z przewodniczącymi krajowych komitetów przyznających ;
- j) współpraca ze stowarzyszeniami krajowymi w celu zaradzenia przyczynom zawieszenia Krajowej Komisji Przyznającej ;
- k) nadzorowanie prowadzenia europejskiego rejestru;
- l) działanie jako organ konsultacyjny dla Komisji Europejskiej w kwestiach w sprawie uznawania kwalifikacji psychologów w Europie.

Artykuł 15

- a) Przyznawanie *EuroPsy* w danym kraju będzie przeprowadzane przez Krajową Komisję Przyznającą, która jest powoływana przez krajowy organ Full.

Stowarzyszenie członkowskie EFPA. Krajowy Komitet Przyznający otrzyma delegowane uprawnienia do przyznawania *EuroPsy* od Europejskiego Komitetu Przyznającego. W krajach, w których działają inne (inne) reprezentatywne stowarzyszenia psychologów, stowarzyszenie będące pełnoprawnym członkiem jest zobowiązane do nawiązania współpracy z tym (tymi) stowarzyszeniami przy tworzeniu krajowego komitetu przyznającego.

b) Przyznawanie Specjalistycznego Certyfikatu *EuroPsy* będzie przeprowadzane przez Specjalistyczną Krajową Komisję Przyznającą, która jest powoływana przez krajowe stowarzyszenie będące pełnoprawnym członkiem EFPA. Specjalistyczna Krajowa Komisja Przyznająca otrzyma delegowane uprawnienia do przyznawania *EuroPsy* od Specjalistycznej Europejskiej Komisji Przyznającej.

Artykuł 16

- a) National Awarding Committee składa się z przewodniczącego i od czterech do ośmiu innych członków. Członkowie National Awarding Committee będą reprezentować główny obszar praktyki psychologicznej w danym kraju i zapewnią równowagę między osobami pracującymi jako praktycy a osobami pracującymi na uniwersytetach i zaangażowanymi w kształcenie psychologów.
- b) Krajowy Komitet Przyznający powinien być reprezentatywny dla jak najszerszej społeczności psychologów w danym kraju.
- c) Członkowie National Awarding Committee są mianowani przez krajowe stowarzyszenie psychologów będące pełnoprawnymi członkami (Załącznik I) na okres do czterech lat, z możliwością dwukrotnego przedłużenia.
- d) Kadencja jest ustalana w taki sposób, aby co cztery lata można było powołać dwóch nowych członków.
- e) Zmiany w składzie krajowego komitetu przyznającego certyfikaty wymagają pisemnej zgody europejskiego komitetu przyznającego certyfikaty w celu zachowania delegowanych uprawnień (zob. art. 15) do wydawania certyfikatów *EuroPsy*.

Artykuł 17 Obowiązki krajowego komitetu przyznającego obejmują następujące kwestie:

- a) do przedłożenia wszystkich swoich procedur do zatwierdzenia Europejskiemu Komitetowi Przyznającemu ;
- b) określenie sposobu, w jaki kandydat musi przedstawić dowody kompetencji zawodowych;
- c) przygotowanie i opublikowanie listy aktualnie zatwierdzonych programów kształcenia akademickiego w zakresie psychologii, w tym poziomu studiów;
- d) doradzanie instytucjom szkolnictwa wyższego w zakresie warunków zatwierdzenia;
- e) wydanie wytycznych dotyczących oceny kompetencji przez Inspektorów;
- f) przygotowanie formularza dotyczącego etyki zawodowej, który będzie podpisywany przez kandydatów;
- g) w celu ustalenia opłaty z tytułu kosztów administracyjnych ponoszonych przez wnioskodawców;

- h) wyznaczenie osoby kontaktowej, która będzie upoważniona do dostępu do rejestru
- i) podjęcie decyzji w sprawie każdego indywidualnego wniosku o *EuroPsy*, informując wnioskodawcę o przyczynach odrzucenia wniosku lub przyznając *EuroPsy*;
- j) do wydawania certyfikatu *EuroPsy* indywidualnym psychologom;
- k) prowadzenie rejestru psychologów, którym przyznano *EuroPsy*;
- l) przechowywanie archiwum wszystkich materiałów aplikacyjnych przez okres 15 lat;
- m) przygotowanie rocznego sprawozdania z działalności dla Europejskiego Komitetu Przyznającego;
- n) przekazywanie istotnych informacji i udział w corocznym spotkaniu przewodniczących krajowych komitetów przyznających ;
- o) działanie jako organ konsultacyjny dla właściwych organów w zakresie uznawania kwalifikacji zawodowych psychologów w kraju.

Artykuł 18 Krajowy Komitet Przyznający może zostać pozbawiony swoich uprawnień przez Europejski Komitet Przyznający w przypadku, gdy:

- a) stowarzyszenie będące pełnoprawnym członkiem, które nominowało Krajową Komisję Przyznającą , zostało wykluczone z EFPA, lub
- b) Krajowa Komisja Przyznająca , w opinii Europejskiej Komisji Przyznającej , nie działa zgodnie z niniejszymi przepisami EFPA dotyczącymi *EuroPsy*.

W przypadku b), Krajowa Komisja Przyznająca może zostać przywrócona, gdy nieprzestrzeganie przepisów EFPA dotyczących *EuroPsy* zostało naprawione. Krajowy Komitet Przyznający nie może wydać żadnego certyfikatu *EuroPsy*, jeśli jego delegowane uprawnienia zostały usunięte. W przypadku, gdy stowarzyszenie będące pełnoprawnym członkiem zostało wykluczone, wszystkie certyfikaty *EuroPsy* wydane przez ten krajowy komitet przyznający zostaną unieważnione.

Specjalistyczne komitety przyznające

Artykuł 19

- a) Specjalistyczny Europejski Komitet Przyznający składa się z przewodniczącego i maksymalnie ośmiu innych członków. Każdy z nich powinien pochodzić z innego kraju w ramach EFPA.
- b) Specjalistyczny Europejski Komitet Przyznający jest reprezentatywny dla głównego zakresu praktyki w danej dziedzinie i obejmuje co najmniej jednego członka, który ma siedzibę na uniwersytecie.

- c) Jeden z członków Specjalistycznej Komisji Przyznającej pełni funkcję łącznika z Europejską Komisją Przyznającą i zasiada w tej komisji.
- d) Kandydaci są nominowani przez stowarzyszenia będące pełnoprawnymi członkami. Członkowie są powoływani na okres do czterech lat, z możliwością jednokrotnego przedłużenia, przez Zarząd EFPA. W przypadku, gdy członek chce odnowić swoją kadencję na drugą kadencję, nominacja musi zostać złożona przez Pełnoprawnego Członka.
- e) Kadencja jest ustalona w taki sposób, aby co dwa lata można było powołać dwóch nowych członków.

Artykuł 20 Specjalistyczna Europejska Komisja Przyznająca jest odpowiedzialna za nadzór nad Specjalistyczną *EuroPsy* w tej dziedzinie oraz za zapewnienie, że rejestracja i przyznawanie Specjalistycznej *EuroPsy* odbywa się zgodnie z Regulaminem.

Jego zadania obejmują następujące elementy:

- a) przyjmowanie i ocena wniosków od stowarzyszeń będących pełnoprawnymi członkami o ustanowienie specjalistycznych krajowych komitetów przyznających
- b) delegowanie uprawnień do przyznawania Specjalistycznych *EuroPsy* do Specjalistycznych Krajowych Komitetów Przyznających;
- c) zapewnienie wytycznych dla specjalistycznych krajowych komitetów przyznających i innych;
- d) opracowanie przepisów dotyczących tras szkoleniowych i standardów w danej dziedzinie, stosownie do potrzeb
- e) rozpatrywanie odwołań od decyzji Specjalistycznych Krajowych Komisji Przyznających ;
- f) przedstawianie Zarządowi i Walnemu Zgromadzeniu EFPA rocznego sprawozdania z działalności Specjalistycznej Europejskiej Komisji Przyznającej ;
- g) spotykanie się raz w roku z przewodniczącymi specjalistycznych krajowych komitetów przyznających oraz z Europejskim Komitetem Przyznającym w celu moderowania procedur i dzielenia się dobrymi praktykami;

Artykuł 21

- a) Specjalistyczna Krajowa Komisja Przyznająca składa się z przewodniczącego i od czterech do sześciu innych członków.
- b) Powinno istnieć strukturalne powiązanie między Specjalistyczną Krajową Komisją Przyznającą a Krajową Komisją Przyznającą w danym kraju, tak aby członkostwo w nich w pewnym stopniu się pokrywało.
- c) Specjalistyczna Krajowa Komisja ds. Przyznawania Nagród jest reprezentatywna dla najszerzej społeczności psychologów w danym kraju

w danej dziedzinie praktyki i może obejmować psychologów, którzy nie są członkami krajowego stowarzyszenia pełnoprawnych członków.

d) Są oni mianowani przez krajowego członka zwyczajnego psychologów na okres do czterech lat, z możliwością jednokrotnego przedłużenia.

e) Zmiany w składzie Specjalistycznej Krajowej Komisji Przyznającej wymagają pisemnej zgody Specjalistycznej Komisji Europejskiej. Komitet Przyznający w celu zachowania delegowanych uprawnień (patrz Art. 15) do wydawania certyfikatów *EuroPsy*.

Artykuł 22 Specjalistyczna Krajowa Komisja Przyznająca ma następujące obowiązki:

a) do przedłożenia wszystkich swoich procedur do zatwierdzenia przez Specjalistyczny Europejski Komitet Przyznający;

b) określenie sposobu, w jaki kandydat musi przedstawić dowody kwalifikacji i kompetencji zawodowych;

c) w celu ustalenia opłaty za rozpatrzenie wniosku na pokrycie kosztów administracyjnych ponoszonych przez wnioskodawców;

d) podjęcie decyzji w sprawie każdego indywidualnego wniosku o przyznanie *EuroPsy- Specjalisty*, informując wnioskodawcę o przyczynach odrzucenia wniosku lub przyznając *EuroPsy- Specjalistę*;

e) wprowadzanie informacji na temat specjalistycznej wiedzy poszczególnych psychologów do Rejestru i wydawanie Specjalistycznego Certyfikatu *EuroPsy* poszczególnym psychologom;

f) prowadzenie rejestru psychologów, którym przyznano tytuł specjalisty *EuroPsy*;

g) przechowywanie archiwum wszystkich materiałów aplikacyjnych przez okres 15 lat;

h) przygotowanie rocznego sprawozdania z działalności dla Specjalistycznego Europejskiego Komitetu Przyznającego

i) dostarczanie istotnych informacji i uczestnictwo w corocznym spotkaniu przewodniczących specjalistycznych krajowych komitetów przyznających;

j) wyznaczyć osobę kontaktową, która będzie upoważniona do dostępu do Rejestru;

k) dostarczanie psychologom i innym osobom informacji na temat *EuroPsy Specialist*.

Sekcja C. Procedura uzyskiwania EuroPsy Certyfikat

Artykuł 23 Ważność rejestracji *EuroPsy* nie może zostać przedłużona poprzez

ponowne złożenie wniosku o wydanie tego samego certyfikatu *EuroPsy*, lecz jedynie poprzez przedłużenie jego ważności w sposób opisany w art. 5.

Artykuł 24 Wniosek musi być sporządzony na formularzu, który jest podobny pod względem znaczenia i formy do wzoru zawartego w niniejszym dokumencie (Załącznik IV). Wniosek musi zawierać informacje na temat: wykształcenia uniwersyteckiego, nadzorowanej praktyki, określając kompetencje zawodowe i obszary praktyki, w których pracował pod nadzorem, aby zakwalifikować się do niezależnej praktyki. Kandydat musi przedłożyć autoryzowane raporty swoich przełożonych. Kandydat musi podpisać zobowiązanie, że będzie prowadził działalność zawodową zgodnie z kodeksem etycznym krajowego stowarzyszenia psychologii w kraju praktyki.

Artykuł 25 Krajowa Komisja Przyznająca Kwalifikacje ustali, czy kandydat spełnia kryteria wymagane w art. 2. Komisja zbada kompetencje zawodowe i dziedziny praktyki, w których kandydat pracował pod nadzorem i/lub niezależnie oraz zdecyduje, w której dziedzinie praktyki kandydat posiada kwalifikacje do samodzielnej praktyki.

Artykuł 26 Zgłoszenie zostanie rozpatrzone dopiero po uiszczeniu przez kandydata odpowiedniej opłaty.

Artykuł 27 Krajowa Komisja Przyznająca bada przedłożone dowody i decyduje, czy wnioskodawca potrzebuje dodatkowych informacji. Wnioskodawca zostanie poinformowany, czy krajowy komitet przyznający wymaga dalszych informacji w ciągu 13 tygodni od otrzymania pierwotnego wniosku i opłaty.

Artykuł 28 W przypadku, gdy wymagane są dodatkowe informacje, wnioskodawca jest informowany o decyzji krajowego komitetu przyznającego w ciągu 13 tygodni od otrzymania takich dodatkowych informacji.

Artykuł 29 W przypadku gdy dodatkowe informacje nie są wymagane, wnioskodawca jest informowany o decyzji krajowego komitetu przyznającego w sprawie przyznania lub nieprzyznania *EuroPsy* w terminie 13 tygodni od otrzymania pierwotnego wniosku i opłaty. W przypadku nieprzyznania *EuroPsy* wnioskodawca otrzymuje szczegółowe uzasadnienie tej decyzji.

Artykuł 30 W dniu, w którym kandydat został wpisany do rejestru europejskiego, zostanie mu przyznane *EuroPsy*.

Artykuł 31 W celu przedłużenia ważności certyfikatu *EuroPsy* po upływie okresu ważności (art. 4) lub okresu obowiązywania ustaleń przejściowych (art. 38), wnioskodawca musi złożyć wniosek, który stanowi dowód aktualnych kompetencji, do krajowego komitetu ds. przyznawania certyfikatów w aktualnym lub zamierzonym kraju wykonywania zawodu

Artykuł 32 Wniosek o przedłużenie ważności musi zawierać dowody utrzymania kompetencji zawodowych w postaci określonej liczby godzin praktyki w zawodzie psychologa oraz ustawicznego kształcenia i rozwoju zawodowego, określonych przez Krajową Komisję Przyznającą Uprawnienia w aktualnym lub zamierzonym kraju praktyki (zob. Załącznik VI).

Sekcja D. Procedury odwoławcze

Artykuł 33 Wnioskodawca, którego wniosek o przyznanie *EuroPsy* został odrzucony przez krajową komisję przyznającą, może złożyć odwołanie od tej decyzji do krajowego stowarzyszenia będącego pełnoprawnym członkiem w danym kraju, podając podstawy odwołania.

Artykuł 34 Krajowe stowarzyszenie pełnoprawnych członków powoła niezależny komitet doradczy, składający się z co najmniej trzech ekspertów, w celu rozpatrzenia odwołania. Komitet ten podejmie decyzję w sprawie odwołania i wyda pisemne orzeczenie w ciągu 60 dni. Orzeczenie to zostanie przekazane wnioskodawcy i krajowej komisji przyznającej. Niezależny komitet doradczy może zasięgnąć porady Europejskiego Komitetu Przyznającego.

Artykuł 35 W przypadku odrzucenia odwołania wnioskodawca może odwołać się do Europejskiego Komitetu Przyznającego (art. 14f). Takie odwołanie musi być złożone w języku angielskim i musi określać podstawy, na których jest składane.

Artykuł 36 Krajowe stowarzyszenie pełnoprawnych członków w kraju, w którym cofnięto delegowane uprawnienia krajowej komisji przyznającej, może odwołać się od tego środka do Zarządu EFPA. Zarząd EFPA zwróci się o poradę do europejskiego komitetu doradczego ustanowionego na tę okazję i zwołanego przez przewodniczącego EFPA lub jego zastępcę.

Sekcja E. Różne

Artykuł 37 Regulamin EFPA i załączniki dotyczące *EuroPsy* są ustanawiane i mogą być zmieniane przez Walne Zgromadzenie EFPA w drodze głosowania popartego przez 2/3 obecnych. Będą one obowiązywać od daty ustalonej przez Walne Zgromadzenie EFPA w momencie ich ustanowienia.

Artykuł 38

- a) Ustalenia przejściowe dotyczące podstawowego certyfikatu *EuroPsy* będą miały zastosowanie przez okres trzech lat od daty zatwierdzenia przez krajowy komitet przyznający w danym kraju.
- b) Ustalenia przejściowe dla każdego specjalistycznego certyfikatu *EuroPsy* będą miały zastosowanie przez okres trzech lat od daty zatwierdzenia przez Specjalistyczny Krajowy Komitet Przyznający w danym kraju.
- c) Ustalenia przejściowe dotyczące certyfikatu podstawowego będą miały zastosowanie przez dodatkowy okres dwóch lat od daty zatwierdzenia przez Specjalistyczną Krajową Komisję Przyznającą w danym kraju. Ustalenia te mają zastosowanie wyłącznie do osób ubiegających się o specjalistyczny

certyfikat *EuroPsy* wydany przez ten specjalistyczny krajowy komitet certyfikujący.

d) Kandydaci, którzy przed datą wymienioną w art. 38 lit. a) uzyskali licencję na niezależne wykonywanie zawodu psychologa wydaną przez krajowy organ wydający licencje uznany przez Europejski

Komitet Przyznający Kwalifikacje,

i/lub spełniają wymagania i warunki wykonywania zawodu psychologa w kraju, w którym wykonują zawód, mogą zastąpić wykaz nadzorowanej praktyki psychologa zapisem historii pracy po uzyskaniu kwalifikacji do samodzielnego wykonywania zawodu psychologa. W takich przypadkach do przyznania *EuroPsy* wymagane są dowody co najmniej trzyletniej lub równoważnej, w ciągu ostatnich dziesięciu lat, niezależnej praktyki jako psycholog oraz dowody aktualnych kompetencji i ciągłego rozwoju zawodowego (patrz Załącznik V i VI). W takim przypadku psycholog ubiegający się o *EuroPsy* w ramach tych ustaleń przejściowych może mieć kolejne dwa lata po dacie zakończenia ustaleń przejściowych (wspomnianych w punktach a, b i c) na wykazanie spełnienia wymagań.

Artykuł 39 Niniejszy regulamin może zostać rozszerzony o zasady dotyczące certyfikatów specjalistycznych w wyznaczonych dziedzinach psychologii, które mogą uzyskać wyłącznie posiadacze podstawowego certyfikatu *EuroPsy*. Takie zasady zostaną określone w załącznikach do niniejszego regulaminu, które muszą opisywać:

a) Minimalny zakres dalszych studiów, wyrażony w godzinach nauki lub, najlepiej, w jednostkach Europejskiego Systemu Transferu Punktów (ECTS), oraz treści, które należy uwzględnić.

b) Minimalny wymiar nadzorowanej praktyki wyrażony w latach oraz minimalny wymiar superwizji wyrażony w godzinach, gdzie nadzorowana praktyka i superwizja są zdefiniowane w Załączniku I.

c) Wymogi dotyczące ustawicznego rozwoju zawodowego, określone w Załączniku IV.

d) Kompetencje, którymi należy się wykazać do końca okresu nadzorowanej praktyki, najlepiej opisane w taki sam sposób, jak w Załączniku III.

e) Stosowany system rozwoju kompetencji, najlepiej proaktywny i kompleksowy, aby zapewnić, że psychologia

absolwenci uzyskują wszystkie kompetencje wymagane na poziomie specjalistycznym i obejmujące wszystkie istotne aspekty praktyki zawodowej, w tym etykę.

f) Sposób, w jaki przedstawiane są dowody dalszej nauki, praktyki, nadzoru i kompetencji.

g) Sposób, w jaki oceniane są dowody dalszej nauki, praktyki, nadzoru i kompetencji.

h) Ustalenia przejściowe, mające zastosowanie w okresie, o którym mowa w art. 38b, których treść powinna być analogiczna do opisanej w art. 38e dla podstawowej *EuroPsy*

Artykuł 40 Regulamin i załączniki *EuroPsy* będą poddawane przeglądowi co najmniej raz na pięć lat przez Grupę Koordynacyjną *EuroPsy* (ECG), składającą się z Przewodniczącego EFPA, członka Zarządu i Przewodniczącego Europejskiego Komitetu Przyznającego .

Za radą ECG Rada Dyrektorów dokona niezbędnych zmian w Regulaminie. Po zwróceniu uwagi NAC na zmiany, będą one obowiązywać tymczasowo do następnego Walnego Zgromadzenia. Aby obowiązywały dalej, muszą zostać potwierdzone przez Walne Zgromadzenie.

3. Rejestr psychologów *EuroPsy*

Artykuł 41 Europejski Rejestr Psychologów *EuroPsy* jest prowadzony przez EFPA i obejmuje krajowe wykazy psychologów posiadających odpowiednie certyfikaty, dostarczone przez każdą krajową komisję przyznającą certyfikaty.

Artykuł 42 Europejski Rejestr zawiera nazwiska i dane wszystkich psychologów *EuroPsy*, a także wskazuje w Rejestrze posiadaczy Certyfikatów Specjalisty.

Artykuł 43 Informacje wymienione w szczegółach rejestracyjnych *EuroPsy* zostaną zapisane w rejestrze europejskim, który jest wyszukiwarką internetową dostępną za pośrednictwem Internetu (www.EuroPsy.eu/).

Artykuł 44 Wpisy w rejestrze dla danego kraju są aktualizowane z inicjatywy krajowego komitetu przyznającego w przypadku wydania, ponownego wydania, wycofania lub wygaśnięcia certyfikatu *EuroPsy*. *Rejestr jest aktualizowany w przypadku* wydania certyfikatu specjalisty na polecenie krajowego komitetu przyznającego. Informacje w Rejestrze mogą być zmieniane wyłącznie przez EFPA i za zgodą Krajowej Komisji Przyznającej Certyfikaty.

Załącznik I. Wymagania dla certyfikatu specjalisty psychoterapii

Jak określono w art. 39 Regulaminu *EuroPsy*, certyfikat *specjalisty EuroPsy* będzie przyznawany wyłącznie odpowiednio doświadczonym psychologom, którzy posiadają certyfikat *EuroPsy Basic* (lub którym przyznano certyfikat *EuroPsy Basic* w tym samym czasie). Z tego wynika, że certyfikat specjalisty można uzyskać tylko w krajach, w których zatwierdzono zarówno NAC, jak i S-NAC.

Niniejszy Załącznik opisuje wymagania dla Certyfikatu Specjalisty Psychoterapii *EuroPsy* zgodnie z artykułem 39 Regulaminu *EuroPsy*.

Szczegółowe informacje są dostępne w: 'Application Form for Psychologists to Apply for the Specialist Certificate in Psychotherapy' oraz 'Training Standards for Psychologists Specialising in Psychotherapy', S-EAC Psychotherapy 2013.

1. Minimalna objętość i treść dalszych szkoleń

- a. Co najmniej 90 ECTS dalszej nauki, z czego 400 godzin powinno być poświęcone teorii.
- b. Treść różni się w zależności od programu nauczania instytucji i/lub psychologów.

trajektoria uczenia się.

2. Minimalna ilość nadzorowanej praktyki i nadzoru

- a. Co najmniej trzy lata praktyki podyplomowej (po uzyskaniu certyfikatu *EuroPsy*), z czego 500 godzin to praktyka nadzorowana.
- b. Co najmniej 150 godzin nadzoru (średnio 50 rocznie).

3. Wymagania dotyczące ustawicznego rozwoju zawodowego

Wymagania te są obecnie opracowywane.

4. Kompetencje, którymi należy się wykazać

Opracowywana jest lista kompetencji. Wymagana jest refleksja nad sześcioma zasadami, tj. psychologami jako psychoterapeutami, dociekaniem i komunikacją, praktyką psychoterapeutyczną i zrozumieniem, rozwojem osobistym i zawodowym, etyczną i kompetentną praktyką oraz dalszym rozwojem zawodowym.

5. Rozwój kompetencji

Nie stosuje się żadnego konkretnego systemu rozwoju kompetencji. Rozwój kompetencji jest implikowany przez szkolenie w jednym lub kilku modelach psychoterapeutycznych.

6. Dowody do przedstawienia

Kandydaci muszą:

- a. złożyć formularz zgłoszeniowy, który zawiera osobiste oświadczenie dotyczące sześciu zasad wymienionych powyżej; szkolenia, uczenia się i doświadczenia w psychoterapii; ustalenia dotyczące superwizji; oraz badania i publikacje (opcjonalnie)
- b. przedłożyć dziennik potwierdzający specjalizację
- c. złożyć formularze sędziowskie, wypełnione przez dwóch sędziów, jeśli uzna to za konieczne
- d. złożyć oświadczenie przełożonego.
- e. Prześlij uporządkowane CV

7. Ocena dowodów

- a. Ocena dalszych badań jest przeprowadzana przez S-NAC na podstawie referencji programu szkoleniowego, trenerów / superwizorów oraz instytucji szkoleniowej (która powinna najlepiej współpracować z instytucjami akademickimi lub badawczymi).
- b. Ocena innych aspektów jest przeprowadzana przez S-NAC na podstawie oświadczenie kandydata, formularze referencyjne i oświadczenie przełożonego.

8. Ustalenia przejściowe

Kandydaci, którzy chcą uzyskać certyfikat specjalisty psychoterapii zgodnie z art. 38, muszą przedstawić list uznaniowy uzyskany w ramach projektu pilotażowego uznawanego przez EFPA lub spełnić następujące kryteria:

- być wpisanym do krajowego rejestru uprawniającego do wykonywania zawodu psychologa i psychoterapeuty
- posiadać podstawowy certyfikat *EuroPsy* (z kontekstem zdrowotnym) lub posiadać wymagania, które pozwalają im ubiegać się łącznie o certyfikat podstawowy i specjalistyczny; najpierw są oceniani pod kątem certyfikatu podstawowego, a po jego uznaniu - pod kątem certyfikatu specjalistycznego,
- udokumentować swoje doświadczenie zawodowe i działania w zakresie ustawicznego rozwoju zawodowego, przedstawiając dowody kompetencji zdobytych w okresie co najmniej sześciu lat w ciągu ostatnich 15 lat niezależnej praktyki jako psycholog i psychoterapeuta.

9. Dodatkowe wymagania

Co najmniej 100 godzin rozwoju osobistego (terapia osobista).

Załącznik II: Wymagania dla certyfikatu specjalisty w dziedzinie psychologii pracy i organizacji

Jak określono w art. 39 Regulaminu *EuroPsy*, certyfikat *specjalisty EuroPsy* będzie przyznawany wyłącznie odpowiednio doświadczonym psychologom, którzy posiadają certyfikat *EuroPsy Basic* (lub którym przyznano certyfikat *EuroPsy Basic* w tym samym czasie). Z tego wynika, że certyfikat specjalisty można uzyskać tylko w krajach, w których zatwierdzono zarówno NAC, jak i S-NAC.

Niniejszy załącznik opisuje wymagania dla certyfikatu *EuroPsy Specialist Certificate in Work & Organizational Psychology* zgodnie z artykułem 39 Regulaminu *EuroPsy*. Szczegółowe informacje są dostępne w: *'Towards The Specialist Certificate: Revised Proposal And Operational Guidelines'*, Provisional S-EAC W&O Psychology, 2013.

1. Minimalna objętość i treść dalszych szkoleń

- a. Co najmniej 90 ECTS dalszych studiów (2400 godzin), z czego 60 (1600 godzin) powinno być poświęconych kursom, a 30 (800 godzin) badaniom stosowanym, ocenie lub interwencji.
- b. Treści, które muszą zostać uwzględnione, są zawarte w specjalistycznych ramach programowych, tj. modelu ENOP-EAWOP.
- c. W przypadku krajów lub osób z wczesną specjalizacją, specjalistyczna wiedza nabyta w ciągu ostatnich dwóch lat ich początkowych 5-6-letnich kwalifikacji może zostać uznana do maksymalnie 30 ECTS. Oznacza to, że po spełnieniu wymogów studiów podstawowych *EuroPsy* pozostaje do zdobycia co najmniej 60 ECTS.

2. Minimalna ilość nadzorowanej praktyki i nadzoru

- a. Co najmniej trzy lata praktyki podyplomowej, z czego 400 godzin rocznie (łącznie 1200 godzin) to praktyka nadzorowana, określana jako "coachowana praktyka zawodowa".
- b. Co najmniej 150 godzin nadzoru (średnio 50 rocznie).

3. Wymagania dotyczące ustawicznego rozwoju zawodowego

Co najmniej 100 godzin (4 ECTS) rozwoju osobistego/zawodowego w momencie składania wniosku, wliczone w 90 ECT na dalsze studia (patrz 1a).

4. Kompetencje, którymi należy się wykazać

Kompetencje, które należy wykazać, są zdefiniowane w *EuroPsy* (regulamin *EuroPsy*, Załącznik III). Są one stosowane w pracy zawodowej na poziomie specjalistycznym.

5. Rozwój kompetencji

Coachingowa praktyka zawodowa opiera się na wyraźnym systemie rozwoju kompetencji. System ten przyjmuje proaktywne podejście do rozwoju kompetencji. Zapewnia, że absolwenci psychologii nabywają wszystkie kompetencje wymagane na poziomie specjalistycznym i obejmuje wszystkie istotne aspekty zawodu, w tym etykę.

6. Dowody do przedstawienia

Kandydaci muszą:

- a. złożyć formularz zgłoszeniowy, który obejmuje dalsze studia, nadzorowaną praktykę i ciągłe działania w zakresie rozwoju osobistego / zawodowego.
- b. złożyć ustrukturyzowane Curriculum Vitae
- c. przedłożyć dziennik (lub portfolio), który stanowi dowód kompetencji w danej specjalizacji
- d. wziąć udział w rozmowie oceniającej kompetencje w celu pogłębienia lub wyjaśnienia niektórych szczegółów CV, jeśli zostanie to uznane za konieczne

7. Ocena dowodów

- a. Ocena komponentów studiów jest przeprowadzana przez S-NAC w taki sam sposób jak w *EuroPsy*, tj. na podstawie ich treści i akredytacji instytucji oferującej te komponenty (najlepiej instytucji akademickich).
- b. Ocena kompetencji jest przeprowadzana przez S-NAC na podstawie portfolio i rozmowy oceniającej kompetencje.

8. Ustalenia przejściowe

Kandydaci, którzy chcą uzyskać certyfikat specjalisty w dziedzinie psychologii W&O zgodnie z art. 38, muszą spełniać następujące kryteria:

- być wpisani na krajową listę, która pozwala im pracować jako psychologowie,
- posiadają podstawowy certyfikat *EuroPsy* (z kontekstem W&O) lub posiadają wymagania, które pozwalają im ubiegać się łącznie o certyfikat podstawowy i specjalistyczny; najpierw są oceniani pod kątem certyfikatu podstawowego, a po jego uznaniu - pod kątem certyfikatu specjalistycznego,
- udokumentować swoje doświadczenie zawodowe i działania związane z ciągłym rozwojem zawodowym, przedstawiając dowody kompetencji zdobytych w okresie co najmniej pięciu pełnoetatowych lat w ciągu ostatnich 10 lat niezależnej praktyki jako psycholog W&O; dowody należy ocenić za pomocą ustrukturyzowanego CV oraz, jeśli wymaga tego SNAC, za pomocą rozmowy oceniającej kompetencje.

Załącznik III: Wymagania dla certyfikatu specjalisty w dziedzinie psychologii sportu

Jak określono w art. 39 Regulaminu *EuroPsy*, certyfikat *specjalisty EuroPsy* będzie przyznawany wyłącznie odpowiednio doświadczonym psychologom, którzy posiadają certyfikat *EuroPsy Basic* (lub którym przyznano certyfikat *EuroPsy Basic* w tym samym czasie). Z tego wynika, że certyfikat specjalisty można uzyskać tylko w krajach, w których uznano zarówno NAC, jak i S-NAC.

Niniejszy Załącznik opisuje wymagania dla certyfikatu *EuroPsy Specialist Certificate in Sport Psychology* zgodnie z artykułem 39 Regulaminu *EuroPsy*.

1. Minimalna objętość i treść dalszych szkoleń

- a. Co najmniej 90 ECTS, z czego 400 godzin powinno być poświęcone teorii.
- b. Treść musi być dostarczona w kontekście programu studiów podyplomowych (np. tytuł magistra lub doktora psychologii sportu z uniwersytetu lub akredytowany lub uznany program szkoleniowy w zakresie psychologii sportu organizowany przez organizację zawodową lub prywatną uznaną organizację). Kandydaci muszą być przeszkoleni w zakresie psychologii sportu (lub ćwiczeń). Tematy mogą się różnić w zależności od kraju, stopnia i konkretnych modułów. Treść różni się w zależności od programu nauczania instytucji i/lub ścieżki kształcenia psychologa. Lista orientacyjnych treści dla każdego z obszarów wiedzy uzupełniającej i specjalizacji jest dostępna na stronie internetowej *EuroPsy*.
- c. W przypadku, gdy kandydat posiada tytuł magistra psychologii sportu i wykorzystuje go jako dowód kwalifikowalności do podstawowego certyfikatu *EuroPsy*, możliwe jest wykorzystanie maksymalnie 30 ECTS z tego programu jako dowodu kwalifikowalności do Tymczasowego Specjalistycznego Certyfikatu *EuroPsy* w Psychologii Sportu. Oznacza to, że dodatkowe 60 ECTS jest potrzebne do uzyskania Tymczasowego Specjalistycznego Certyfikatu *EuroPsy* w Psychologii Sportu po spełnieniu podstawowych wymagań dotyczących studiów dla podstawowego *EuroPsy*.

2. Minimalna ilość nadzorowanej praktyki i nadzoru

- a. Praktyka, z której co najmniej 500 godzin to nadzorowana praktyka twarzą w twarz z klientami (np. sportowcami, trenerami, sędziami, rodzicami, menedżerami sportowymi), ćwiczących) lub grup (np. zespołów sportowych, zespołów multidyscyplinarnych, firm i organizacji).
- b. 150 godzin poświęconych na superwizję, wzajemne konsultacje i mentoring.

3. Wymagania dotyczące ustawicznego rozwoju zawodowego

Co najmniej 100 godzin (4 ECTS) rozwoju zawodowego w momencie składania wniosku, wliczone w 90 ECT na dalsze studia (patrz 1a).

4. Kompetencje, którymi należy się wykazać

Kompetencje, które należy wykazać, są zdefiniowane w *EuroPsy* (regulamin *EuroPsy*, Załącznik III). Są one stosowane w pracy zawodowej na poziomie specjalistycznym.

5. Rozwój kompetencji

Coachingowa praktyka zawodowa opiera się na wyraźnym systemie rozwoju kompetencji. System ten przyjmuje proaktywne podejście do rozwoju kompetencji. Zapewnia, że absolwenci psychologii nabywają wszystkie kompetencje wymagane na poziomie specjalistycznym i obejmuje wszystkie istotne aspekty zawodu, w tym etykę.

6. Dowody do przedstawienia

Kandydaci muszą:

- a. złożyć formularz zgłoszeniowy, który obejmuje dalsze studia, nadzorowaną praktykę i ciągłe działania w zakresie rozwoju osobistego.
- b. złożyć ustrukturyzowane Curriculum Vitae
- c. przedłożyć dziennik (lub portfolio), który stanowi dowód kompetencji w danej specjalizacji
- d. wziąć udział w rozmowie oceniającej kompetencje w celu pogłębienia lub wyjaśnienia niektórych szczegółów CV.

7. Ocena dowodów

- a. Ocena komponentów studiów jest przeprowadzana przez S-NAC w taki sam sposób, jak w *EuroPsy*, tj. na podstawie ich treści i akredytacji instytucji oferującej te komponenty (najlepiej instytucji akademickich).
- b. Ocena kompetencji jest przeprowadzana przez S-NAC na podstawie portfolio i rozmowy oceniającej kompetencje.

8. Ustalenia przejściowe

Kandydaci, którzy chcą uzyskać certyfikat specjalisty w dziedzinie psychologii sportu zgodnie z art. 38, muszą spełniać następujące kryteria:

- być wpisani na krajową listę, która pozwala im pracować jako psychologowie,
- posiadają podstawowy certyfikat *EuroPsy* (z kontekstem psychologii sportu) lub posiadają wymagania, które pozwalają im ubiegać się łącznie o certyfikat podstawowy i specjalistyczny; najpierw są oceniani na certyfikat podstawowy, a po jego uznaniu na certyfikat specjalistyczny,

- udokumentować swoje doświadczenie zawodowe i działania związane z ciągłym rozwojem zawodowym, przedstawiając dowody kompetencji zdobytych w okresie co najmniej pięciu pełnoetatowych lat w ciągu ostatnich 10 lat niezależnej praktyki jako psycholog sportu; dowody mają być oceniane za pomocą ustrukturyzowanego CV oraz, jeśli wymaga tego SNAC, poprzez rozmowę oceniającą kompetencje.

Dodatek I. Definicje

W niniejszym Regulaminie EFPA dotyczącym *EuroPsy* stosowane są następujące definicje terminów:

EuroPsy Certificate in Psychology, zwany dalej *EuroPsy*, to zestaw standardów kształcenia i szkolenia psychologów, który określa poziom jakości i standardów uzgodnionych przez pełnoprawnych członków EFPA.

Zarejestrowany psycholog *EuroPsy* odnosi się do posiadacza *EuroPsy*.

Psycholog to osoba, która pomyślnie ukończyła akademicki program nauczania psychologii na uniwersytecie lub w równoważnej instytucji oraz spełniła inne warunki, które zgodnie z prawem lub zwyczajem prowadzą do uzyskania krajowego tytułu lub kwalifikacji "psychologa", pod warunkiem, że program nauczania trwa co najmniej pięć lat (300 ECTS) studiów w pełnym wymiarze godzin i spełnia specyfikację dodatku II.

Szczegóły Rejestracji Europejskiego Certyfikatu Psychologii, zwane dalej *Szczegółami Rejestracji*, stanowią załącznik do *EuroPsy*, który zawiera dowody, w momencie przyznania, dotyczące wykształcenia i dziedziny praktyki posiadacza *EuroPsy*, jak określono w art. 7.

Europejski Rejestr Psychologów, zwany dalej *Rejestrem*, jest rejestrem zawierającym dane każdego zarejestrowanego psychologa *EuroPsy*, który zawiera informacje określone w art. 8.

Funkcje zawodowe (por. kompetencje funkcjonalne) odnoszą się do czterech kategorii działań zawodowych składających się na usługi psychologiczne świadczone w ramach obszaru praktyki, jak wspomniano w Załączniku III, tj. (1) Identyfikacja potrzeb, wyjaśnienie umowy/zadania, wyznaczanie celów, (2)

Planowanie/projektowanie oceny, interwencji, usługi lub produktu, (3) Wdrażanie oceny, interwencji, usługi lub produktu oraz (4) Ocena wyników.

Obszar praktyki odnosi się do określonej kategorii miejsc pracy, w których świadczone są usługi psychologiczne dla określonej kategorii klientów. Obszary praktyki należy rozumieć w szerokim znaczeniu, a dla obecnego Certyfikatu zdefiniowano je jako jeden z następujących: (i) Klinika i zdrowie, (ii) Edukacja, (iii) Praca i organizacja, (iv) Sport.Psychologia (v) Inne.

Każda z tych dziedzin obejmuje szeroki zakres działań. Piąta kategoria (Inne) odnosi się do wszystkich innych dziedzin, które nie mieszczą się w czterech wymienionych i ta dziedzina praktyki powinna być określona na certyfikacie *EuroPsy* (np. psychologia sądowa, psychologia ruchu drogowego, psychologia doradztwa, interwencje psychospołeczne). Ta dziedzina powinna być dziedziną, która ma szeroką praktykę, jest uznawana w danym kraju i ma uznaną edukację i przygotowanie na poziomie podstawowym. Powinna być zatwierdzona przez Europejski Komitet Przyznający Kwalifikacje.

Wiedza naukowa odnosi się do wiedzy zgromadzonej w literaturze naukowej dyscypliny psychologii i podzielanej przez społeczność badaczy i nauczycieli psychologii.

Kompetencje zawodowe odnoszą się do zdolności do odpowiedniego pełnienia roli zawodowej, zgodnie z definicją zawartą w Załączniku III.

Niezależna praktyka psychologa odnosi się do pełnienia ról zawodowych wobec klientów bez wymogu bezpośredniego nadzoru ze strony innych psychologów.

Zależna praktyka psychologa odnosi się do pełnienia ról zawodowych wobec klientów na odpowiedzialność i pod zwierzchnictwem innego psychologa, który posiada kwalifikacje do niezależnej praktyki w danym obszarze praktyki (art. 9).

Nadzorowana praktyka odnosi się do pełnienia ról zawodowych wobec klientów przez psychologa odbywającego praktykę pod bezpośrednim nadzorem wykwalifikowanego psychologa, jak określono w Załączniku V, w ramach programu uniwersyteckiego lub poza uniwersytetem.

Psycholog *szkolący się* to osoba, która pod nadzorem wykwalifikowanego superwizora, jak opisano w Załączniku V, jest w trakcie odbywania praktyki pod nadzorem.

Superwizor to wykwalifikowany psycholog, który w ciągu ostatnich trzech lat przepracował co najmniej dwa lata w pełnym wymiarze godzin lub posiadał równoważne doświadczenie jako niezależny praktyk (uznany za wykwalifikowanego przez krajowy organ akredytujący) w danej dziedzinie praktyki i który jest odpowiedzialny za nabywanie i ocenę kompetencji zawodowych przez psychologa szkolącego się w tej dziedzinie praktyki.

Krajowe Stowarzyszenie Psychologów w danym kraju jest pełnoprawnym członkiem lub federacją stowarzyszeń, które posiadają członkostwo w Europejskiej Federacji Stowarzyszeń Psychologów (EFPA). Należy dołożyć starań, aby krajowy komitet przyznający kwalifikacje był reprezentatywny dla jak najszerszej społeczności psychologów w danym kraju.

Kraj zamieszkania to kraj, w którym psycholog lub zarejestrowany pracownik *EuroPsy* Psycholog jest zarejestrowany jako rezydent.

Kraj praktyki to kraj, w którym psycholog lub zarejestrowany *EuroPsy* Psycholog wykonuje lub zamierza wykonywać zawód.

Dodatek II. Ramy i minimalne standardy kształcenia i szkolenia psychologów

Niniejszy załącznik wskazuje wymagania edukacyjne do uzyskania *EuroPsy* i jest w znacznym stopniu oparty na raporcie: *EuroPsyT A Framework for Education and Training of Psychologists in Europe*, który został uzgodniony przez Zgromadzenie Ogólne EFPA w 2001 roku. Tylko osoby, które mogą udowodnić, że realizowały program akademicki spełniający poniższe wymagania i ukończyły równowartość jednego roku nadzorowanej praktyki, co daje łącznie co najmniej 6 lat (360 ECTS), mogą kwalifikować się do uzyskania *EuroPsy* i wpisu do rejestru.

Jako podstawowe ramy, wymagania zostały sformułowane w odniesieniu do modelu programu nauczania, który rozróżnia trzy fazy:

1. etap Licencjat akademicki lub równoważny 2. etap Studia magisterskie lub równoważne 3. etap Nadzorowana praktyka

Zakłada się, że pierwsza i druga faza będą częścią akademickiego programu nauczania psychologii, podczas gdy trzecia faza może, choć nie musi, zostać włączona do programu uniwersyteckiego. W niektórych krajach trzecia faza jest narzucona przez przepisy prawne lub wymagana przez stowarzyszenia psychologiczne regulujące praktykę zawodową. Zakłada się ponadto, że uniwersytety dokonają szeregu ustaleń w celu spełnienia tych wymagań, a struktura oddzielnych lub sekwencyjnych faz nie jest niezbędna.

Wiele europejskich uniwersytetów opracowało podejście do kształcenia i szkolenia psychologów oparte na uczeniu się przez rozwiązywanie problemów (PBL), w którym zintegrowane bloki cykli teorii, metod i zastosowań są organizowane od początku programu. Model programu nauczania zakłada, że studenci kończący takie programy zdobyli równoważną wiedzę, umiejętności i postawy, a innowacyjne podejścia są pożądaną cechą formacji zawodowej. Obecna propozycja jest neutralna w odniesieniu do organizacji i sekwencji programu nauczania, ale PBL jest uważana za pomocne w zdobywaniu kompetencji funkcjonalnych i podstawowych z Załączników III i IV.

Aby zdobyć kompetencje funkcjonalne i podstawowe zgodnie z ramami kompetencji EFPA poświadczonymi certyfikatem *EuroPsy*, potrzeba 360 ECT. 300 ECTS można uzyskać podczas pięcioletnich studiów licencjackich i magisterskich lub równoważnego programu studiów psychologicznych na uniwersytecie. Pozostałe 60 ECTS musi zostać zdobyte w ramach co najmniej 1500 godzin nadzorowanej praktyki psychologicznej w określonej dziedzinie. Ta nadzorowana praktyka może być zintegrowana z sześcioletnim programem studiów uniwersyteckich (360 ECTS) lub odbywać się po pięcioletnim programie studiów uniwersyteckich (300 ECTS). Ten program kształcenia akademickiego i nadzorowanej praktyki w wymiarze 360 ECTS jest uważany za podstawową kwalifikację niezbędną do rozpoczęcia zawodu psychologa jako niezależnego praktyka. Podkreślamy, że niezależna

praktyka psychologiczna wymaga ciągłego rozwoju zawodowego (CPD) określonego w Załączniku VI.

Specjalistyczna praktyka zawodowa w określonych obszarach psychologii będzie na ogół wymagać szkolenia po uzyskaniu kwalifikacji w obszarach, w których mogą być przyznawane tytuły specjalistyczne.

Niniejszy załącznik zawiera opis treści i minimalnych wymagań, które należy spełnić w obu fazach. Trzecia faza nadzorowanej praktyki została opisana w Załączniku V do niniejszego dokumentu.

Opis treści programu nauczania

Pierwsza faza

Pierwsza faza (np. akademicki licencjat lub równoważny program) oferuje podstawową edukację w zakresie głównych teorii i metod w kluczowych obszarach psychologii, a także podstawową wiedzę z pokrewnych dyscyplin. Daje podstawowe wprowadzenie do wiedzy, umiejętności i postaw psychologów, a także podstawy do badań i praktyki w psychologii. Kwalifikuje do dalszych studiów w drugiej fazie (np. akademickiego programu magisterskiego lub równoważnego). Nie prowadzi jednak do żadnych kwalifikacji zawodowych w psychologii i nie zapewnia niezbędnych kompetencji do samodzielnej praktyki w psychologii.

Program nauczania pierwszej fazy przedstawiono w tabeli 1 poniżej i opisano pod względem celów i treści. Celami są osiągnięcie podstawowej wiedzy, umiejętności i postawy w podstawowych dziedzinach nauk psychologicznych zgodnie z ramami kompetencji EFPA. Treści są określone w odniesieniu do jednostek, grup i społeczeństwa/systemów.

Tabela 1. Pierwsza faza

Cele osiągnięcie podstawowych ¹ kompetencji (wiedzy, umiejętności, postaw) w następujących dziedzinach	Zawartość (W odniesieniu do jednostek, grup i społeczeństwa/systemów)
---	--

¹ W języku angielskim „basic”, podobnie jak polski termin „podstawowy” ma podwójne znaczenie- może oznaczać zarówno kompetencje „na poziomie elementarnym”, jak też „fundamentalne (nie-stosowane)” dyscypliny naukowe. W oryginalnym dokumencie „basic” używany jest w obu znaczeniach, toteż zawsze jest tłumaczony jako „podstawowy”. Należy jednak uważnie rozgraniczać oba zastosowania terminu. (przyp. AT)

Wprowadzenie do nauk psychologicznych	<p>Przegląd kluczowych obszarów psychologii</p> <p>Historia psychologii</p> <p>Podstawowe zasady, problemy i metody leżące u podstaw psychologii jako nauki.</p> <p>Kodeksy etyczne zawodowe i nauko</p> <p>Zbieranie informacji/umiejętności biblioteczne i bibliograficzne</p>
Podstawowe kursy w zakresie kluczowych dziedzin psychologii podstawowej i stosowanej	<p>Podstawowe subdyscypliny psychologii</p> <p>Psychologia ogólna (poznanie i emocje)</p> <p>Psychobiologia i neuropsychologia</p> <p>Psychologia różnicowa i psychologia osobowości</p> <p>Psychologia społeczna</p> <p>Psychologia rozwojowa</p> <p>Stosowane subdyscypliny psychologii</p> <p>Psychologia kliniczna i zdrowia</p> <p>Psychologia edukacyjna</p> <p>Psychologia pracy i organizacji</p> <p>Dalsze dziedziny, takie jak</p> <p>psychologia społeczności</p> <p>Psychologia środowiskowa</p> <p>Psychologia sądowa</p> <p>Psychologia sportu</p> <p>Psychologia ruchu drogowego itd.</p>
Podstawowa wiedza o metodologii i technikach badań psychologicznych	<p>Metody badawcze w psychologii</p> <p>Szkolenie w zakresie metod badawczych</p> <p>Metody ilościowe i statystyczne</p> <p>Metody jakościowe</p> <p>Psychometria (teoria danych i testów, szkolenie w zakresie konstruowania testów i kwestionariuszy, teoria ewaluacji)</p> <p>Analiza i interpretacja danych, zrozumienie literatury badawczej</p>
Podstawowe kompetencje zawodowe wg ramy kompetencji EFPA	<p>Relacje interpersonalne</p> <p>Obserwacja</p> <p>Ocena</p> <p>Rozmowa kwalifikacyjna i komunikacja</p> <p>Udzielanie i otrzymywanie informacji zwrotnych</p>
Teorie inne niż psychologiczne	<p>Kursy teoretyczne i praktyczne na tematy z innych dyscyplin istotnych dla działalności zawodowej. Np. medycyna, prawo, ekonomia biznesu, filozofia.</p>

Podstawowe kompetencje badawcze	Projekt badawczy (praca dyplomowa) Czytanie / pisanie prac projektowych
Podstawowe kompetencje zawodowe zgodnie z ramami kompetencji EFPA	Orientation INTERNSHIP / szkolenie praktyczne na miejscu prowadzone przez praktyków

Druga faza

Program drugiego etapu przygotowuje studenta albo do nadzorowanej praktyki w określonym obszarze praktyki psychologicznej, albo do dalszych studiów podyplomowych. W przypadku nadzorowanej praktyki student zdobędzie zaawansowaną wiedzę, umiejętności i postawy koncentrujące się na stosowanych obszarach psychologii zgodnie z ramami kompetencji EFPA. W przypadku studiów podyplomowych student zdobędzie zaawansowaną wiedzę, umiejętności i postawy koncentrujące się na tematach badawczych. Niezależnie od tego, czy przygotowuje się do badań, czy do kariery praktyka, student psychologii musi wykazać się zdolnością do zdobywania umiejętności w zakresie badań. Wszyscy psychologowie powinni zdobyć kompetencje w zakresie badań, zarówno w celu oceny własnej pracy i interwencji, jak i utrzymania kompetencji badawczych w celu oceny przyszłych zmian i badań w dziedzinie psychologii i dyscyplin pokrewnych.

Program nauczania drugiego etapu przedstawiono w tabeli 2 poniżej i opisano pod względem celów i treści. Cele mają na celu osiągnięcie zaawansowanej wiedzy, umiejętności i postaw w określonych dziedzinach nauk psychologicznych zgodnie z ramami kompetencji EFPA. Treści są również określone w odniesieniu do jednostek, grup i społeczeństwa/systemów.

Tabela 2. Druga faza

Cele osiągnięcie kompetencji (wiedzy, umiejętności, postaw) w następujących obszarach	Zawartość (W odniesieniu do jednostek, grup i społeczeństwa/systemów)
Zaawansowane kursy z wybranych podstawowych i stosowanych dziedzin psychologii	Zaawansowane kursy w podstawowych subdyscyplinach psychologii np: Psychologia ogólna (poznanie i emocje) Psychobiologia i neuropsychologia Psychologia różnicowa i osobowości Psychologia społeczna Psychologia rozwojowa
	Zaawansowane kursy w dziedzinach stosowanych, np: Psychologia kliniczna i zdrowia Psychologia edukacyjna Psychologia pracy i organizacji Oraz dalsze dziedziny, takie jak Psychologia społeczności Psychologia środowiskowa Psychologia sądowa

	Psychologia sportu Psychologia ruchu drogowego itp.
Zaawansowane metody oceny i ewaluacji	Zaawansowane projektowanie badań ilościowych i jakościowych (np. metody ankietowe, zaawansowane wywiady, EEG, fMRI, eyetracking) Zaawansowane statystyki wielowymiarowe i / lub metodologie jakościowe (np. analizy danych) Zaawansowana ocena i teoria psychometryczna,
	Metody oceny i ewaluacji specyficzne dla danej dziedziny (np. psychologia pracy i organizacji, psychologia edukacyjna, psychologia kliniczna, neuropsychologia i/lub inne subdyscypliny psychologiczne, takie jak analiza pracy, analiza potrzeb edukacyjnych, ocena psychopatologii, ocena wyników interwencji). raporty diagnostyczne
Zaawansowane metody interwencji:	Planowanie i wdrażanie oparte na projektach Np. szkolenie w zakresie projektowania systemów oceny wyników, projektowania systemu szkoleniowego, szkolenia w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi. Opracowanie planu terapeutycznego, metody interwencji psychoterapeutycznej
Etyka	Znajomość zasad etycznych i ich stosowanie Szkolenie umiejętności w zakresie stosowania zasad etycznych i kodeksów etycznych w praktyce zawodowej
Zaawansowane kompetencje badawcze	PROJEKT BADAWCZY (PRACA DYPLOMOWA)
Kompetencje zawodowe zgodnie z ramami kompetencji EFPA	STAŻ

Staż w fazie I i II

W fazie I celem stażu orientacyjnego / szkolenia praktycznego na miejscu prowadzonego przez praktyków jest przede wszystkim zapewnienie pierwszej orientacji w dziedzinach psychologii zawodowej w środowisku akademickim lub w innych środowiskach, aby dokonać świadomego wyboru kierunku dalszych studiów, programu magisterskiego lub równoważnego.

W fazie II celem stażu jest zapewnienie świadomego wyboru kierunku studiów i dziedziny zawodowej oraz zapewnienie wstępnego szkolenia zawodowego, aby umożliwić studentom:

- integrować wiedzę teoretyczną i praktyczną
- uczyć się procedur związanych z wiedzą psychologiczną
- rozpocząć praktykę pod nadzorem
- umiejętność refleksji i dyskusji na temat działań własnych i innych osób
- rozpocząć pracę w środowisku z profesjonalnymi psychologami i specjalistami z innych dyscyplin

Staż powinien być częścią pięcioletniego programu uniwersyteckiego i może być dostosowywany w ciągu pięciu lat fazy 1 i 2, ale większość czasu powinna przypadać na drugą fazę. Staż nie jest częścią nadzorowanej praktyki, która znajduje się w fazie 3, która może być w ramach zintegrowanego programu nauczania lub oddzielnie. W fazie I czas trwania stażu / praktyki na miejscu pod kierunkiem praktyków wynosi zwykle co najmniej trzy tygodnie (4 ECTS) po co najmniej trzech semestrach studiów. W fazie II czas trwania stażu wynosiłby co najmniej 3 miesiące (lub 15 ECTS) do maksymalnie 6 miesięcy (lub 30 ECTS) w zależności od konkretnego obszaru zainteresowania.

Rodzaj praktyki podczas stażu jest zróżnicowany i może obejmować:

- obserwacja rzeczywistych sytuacji, w których stosowane są techniki psychologiczne
- stosowanie podstawowych technik pod nadzorem
- udział w projektach z określoną rolą
- analiza i omówienie "przypadków".

Miejscem, w którym odbywają się staże, jest zazwyczaj publiczny lub prywatny obiekt, instytucja lub "certyfikowana" firma prywatna, która

- Świadczy usługi, które są zgodne z wykształceniem stażysty.
- Może zagwarantować, że większość superwizji będzie prowadzona przez profesjonalnych psychologów.
- Jest zatwierdzony przez akredytowany uniwersytet

Przykłady instytucji obejmują szpitale lub kliniki, prywatne praktyki, szkoły i instytucje edukacyjne, firmy, usługi społeczne.

Staż nie jest uważany za część nadzorowanej praktyki.

Badania w fazie I i II

Studenci powinni już rozwinąć pewne podstawowe kompetencje w zakresie umiejętności badawczych i przeprowadzić projekt badawczy na małą skalę zarówno w fazie I, jak i bardziej zaawansowane kompetencje w fazie II. Może to być przeprowadzone w laboratorium na uniwersytecie lub w terenie i może wykorzystywać podejścia eksperymentalne lub bardziej naturalistyczne, takie jak quasi-eksperymenty, studia przypadków, wywiady lub badania kwestionariuszowe. Studenci zapoznają się z zagadnieniami dotyczącymi natury i etyki badań psychologicznych oraz podstawowymi metodami stosowanymi przez psychologów. Zajęcia te mogą trwać od 2 do 3 miesięcy (tj. 15-30 ECTS) w fazie I i od 3 do 6 miesięcy w fazie II (tj. 15-30 ECTS).

Trzecia faza (rok nadzorowanej praktyki)

Trzeci etap kształcenia zawodowego psychologów obejmuje co najmniej 1500 godzin (60 ECTS) nadzorowanej praktyki w określonej dziedzinie psychologii. Nadzorowana praktyka jest formą profesjonalnego interaktywnego szkolenia prowadzonego w rzeczywistym środowisku pracy w celu:

- Przygotowanie psychologa do samodzielnej praktyki
- Rozwój roli zawodowej psychologa
- Integracja wiedzy teoretycznej i praktycznej

Szczegóły w załączniku V.

Minimalne wymagania dotyczące programu kształcenia i szkolenia

W niniejszej sekcji opisano minimalny zakres i treści wymagane w programie nauczania psychologii. Są one sformułowane w kategoriach treści, jak określono poniżej, a minimalny zakres w kategoriach jednostek ECTS (ECTS = Europejski System Transferu Punktów). Przyjmuje się, że 1 ECTS odpowiada 25 godzinom aktywnego studiowania (tj. "nakładowi pracy") przez studenta, a jeden rok to 60 jednostek ECTS.

Całkowity czas trwania kształcenia i szkolenia

Program nauczania musi trwać co najmniej 5 lat (300 ECTS); może on być podzielony na 180 ECTS dla 1. etapu i 120 ECTS dla 2. etapu (co odpowiada bolońskiej strukturze "3+2" licencjat + magister), chociaż uniwersytety i kraje będą różnić się strukturą swoich systemów edukacyjnych. Czas trwania 3. etapu (nadzorowana praktyka) musi wynosić co najmniej 1 rok

(60 ECTS) lub równowartość 1500 godzin (ponieważ nie jest to praca akademicka, ale praktyka, godzina jest traktowana jako 60 minut). Daje to łączną długość 6 lat lub 360 ECTS.

Zawartość programu nauczania

Akademicki program nauczania musi obejmować wszystkie elementy programu przedstawione w tabelach 1 i 2. Mogą jednak występować różnice w nacisku na kierunki studiów i/lub rodzaje celów edukacyjnych. Tabela 3 opisuje ograniczenia, w ramach których skład programu nauczania może się różnić. Zapewniają one elastyczną definicję "wspólnego rdzenia" psychologii europejskiej w kategoriach operacyjnych.

W oparciu o model 3+2 Bachelor i Master wymagania powinny być rozumiane w następujący sposób (w przypadku modelu 4+1 należy odpowiednio dostosować):

1. Największa część pierwszej fazy powinna być poświęcona kursom teoretycznym i szkoleniu umiejętności w zakresie psychologii; jednak pewna część powinna być zarezerwowana na metodologię psychologiczną i teorię niepsychologiczną (np. filozofię lub socjologię) istotną dla studiowania psychologii i planowanego obszaru przyszłej praktyki. Sugeruje się, że część poświęcona na kursy teoretyczne i szkolenie umiejętności, a także orientację i umiejętności akademickie powinna wynosić od 125 do 135.

ECTS (ponad 3 lata). W ramach kursów teoretycznych i szkolenia umiejętności największa część powinna być poświęcona zachowaniom indywidualnym. Zachowanie ludzi w grupach i społeczeństwie powinno obejmować co najmniej 20 ECTS.

2. Metodologia psychologiczna powinna obejmować co najmniej 30 ECTS.
3. Teoria niepsychologiczna może obejmować maksymalnie 25 ECTS.
4. W ramach drugiego etapu co najmniej 60 ECTS (1 rok) należy przeznaczyć na zaawansowane kursy, seminaria, zadania lub inne formy studiów w wybranych podstawowych i stosowanych obszarach psychologii i metodologii psychologicznej (metody badawcze, ocena i ewaluacja). Program nauczania powinien być zrównoważony, aby zapewnić, że wystarczająca uwaga jest poświęcana teoriom psychologicznym i interwencjom w odniesieniu do jednostek, grup, organizacji, społeczności lub społeczeństwa w różnych kontekstach/sytuacjach i uwzględnia różne miejsca docelowe kariery.
5. 15-30 ECTS należy przeznaczyć na staż, a 15-30 ECTS na projekt badawczy lub pracę dyplomową. Te dwie aktywności powinny obejmować maksymalnie 60 ECTS (1 rok).
6. Co najmniej 60 ECTS (1 rok) należy przeznaczyć na nadzorowaną praktykę.

Tabela 3. Minimalne i maksymalne wymagania (w ECTS) dotyczące kształcenia

Faza	Komponent				Łącznie
------	-----------	--	--	--	---------

1. faza: ("licencjat" lub równoważny)	Podstawowe kursy teoretyczne i ćwiczenia praktyczne	Program nauczania powinien obejmować orientację w psychologii, podstawową wiedzę w kluczowych podstawowych i stosowanych subdyscyplinach psychologii oraz obszarach działalności zawodowej i kształtować zarówno kompetencje funkcjonalne jak i podstawowe	Min. 111
	Metodologia psychologiczna		Min. 30
	Staż orientacyjny /szkolenie praktyczne na miejscu prowadzone przez praktyków		Min. 4
	Projekt badawczy / praca dyplomowa		Min. 10
	Teorie niepsychologiczne		Maks. 25
			Łącznie 180
2. faza: (tytuł magistra lub równoważny)	Zaawansowane kursy, seminaria, zadania lub inne formy w wybranych podstawowych i stosowanych obszarach psychologii i psychologii. metodologia.		Min. 60
	Staż	Min. 15 do maks. 30	Maks. 60
	Projekt badawczy / praca dyplomowa	Min. 15 do maks. 30	
			Łącznie 120
3. faza	Nadzorowana praktyka	Min. 60	Łącznie 60
			Łącznie 360

Dodatek III.

Kompetencje psychologów i ich profilowanie

Kompetencja psychologów

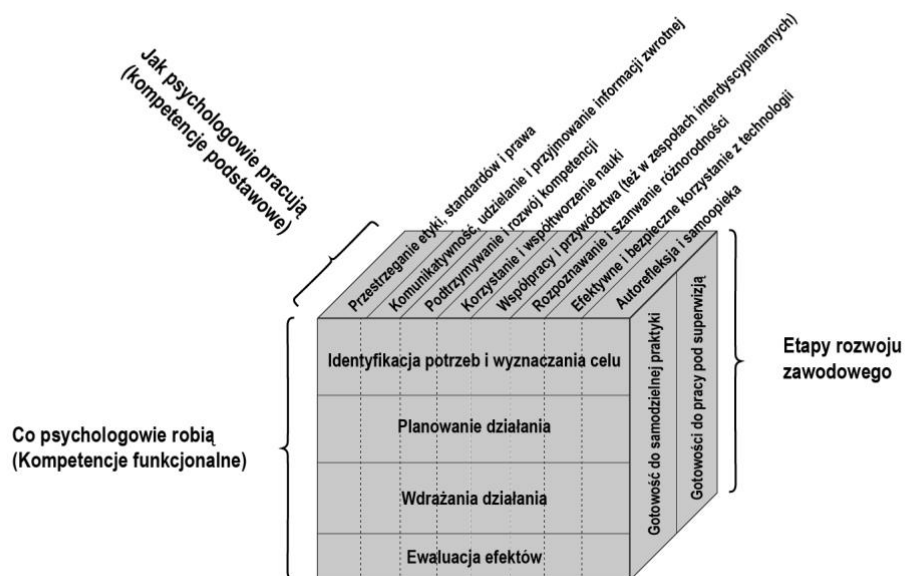
Ogólnym celem wykonywania zawodu psychologa jest rozwijanie i stosowanie zasad, wiedzy, modeli i metod psychologicznych w sposób etyczny i naukowy w celu promowania rozwoju, dobrostanu i skuteczności jednostek, grup, organizacji i społeczeństwa. Niniejszy dodatek definiuje jako ramy kompetencji EFPA, główne kompetencje, które profesjonalni psychologowie powinni rozwinąć i wykazać przed dopuszczeniem do samodzielnej praktyki. Kompetencje te odnoszą się do aspektów procesu, w ramach którego psychologowie świadczą usługi swoim klientom. W oparciu o model kompetencji sześcienu zaproponowany przez Rodolfa i in. (2005)¹ wyróżnia się dwie główne grupy kompetencji:

- Kompetencje funkcjonalne opisujące główne rodzaje naukowo opartych działań psychologów (co robią psychologowie) oraz wymaganą wiedzę psychologiczną, umiejętności i postawy
- Kompetencje podstawowe opisujące główne aspekty wiedzy psychologicznej, umiejętności i postaw potrzebnych do realizacji tych działań psychologicznych (jak pracują psychologowie).

Zarówno kompetencje funkcjonalne, jak i podstawowe są niezbędne do świadczenia usług w profesjonalnie akceptowalny sposób. Ponadto wyróżnia dwa etapy praktyki:

- Gotowość do nadzorowanej praktyki
- Gotowość do samodzielnej praktyki

¹ Rodolfa, E., Bent, R., Eisman, E., Nelson, P., Rehm, L., & Ritchie, P. (2005). A cube model for competency development: Implications for psychology educators and regulators. *Professional Psychology: Research and Practice*, 36(4), 347. DOI:10.1037/0735-7028.36.4.347

Rysunek 1. Sześcienny model kompetencji (wg. Rodolfa i wsp. 2005)

W zaadaptowanym modelu sześciennym wszystkie osiem podstawowych kompetencji jest istotnych dla każdej kompetencji funkcjonalnej. Na przykład dzielenie się informacjami, udzielanie i otrzymywanie informacji zwrotnych jest równie ważne w identyfikacji potrzeb, ustalaniu celów, planowaniu/projektowaniu oceny, interwencji, usługi lub produktu, wdrażaniu oceny, interwencji, usługi lub produktu oraz ocenie wyników.

Poniżej szczegółowo opisujemy obie kompetencje w odniesieniu do oczekiwanych efektów uczenia się, wiedzy, umiejętności i postaw związanych z jednostkami, grupami lub organizacjami, społecznościami lub społeczeństwem w różnych kontekstach/sytuacjach dla etapu rozwoju zawodowego "gotowość do samodzielnej praktyki".

Gotowość do samodzielnej praktyki uzyskuje się poprzez co najmniej 1500 godzin (standardowo- około roku) nadzorowanej praktyki psychologicznej w określonej dziedzinie, zintegrowanej z sześcioletnim programem studiów uniwersyteckich (360 ECTS) lub realizowanej po pięcioletnim programie studiów uniwersyteckich (300 ECTS) (patrz Załącznik II i V).

Kompetencje funkcjonalne

Kompetencje funkcjonalne zawierają opis działań wykonywanych przez psychologów w oparciu o cykl rozwiązywania problemów, począwszy od identyfikacji potrzeb,

kontraktu/wyjaśnienia zadania, wyznaczania celów, planowania/projektowania oceny, interwencji, usługi lub produktu, wdrażania oceny, interwencji, usługi lub produktu oraz oceny wyników.

Kompetencje opierają się na wiedzy, umiejętnościach i postawach stosowanych i praktykowanych w sposób etyczny. Kompetentny praktyk jest w stanie nie tylko wykazać się niezbędną wiedzą i umiejętnościami, ale także postawami odpowiednimi do właściwego wykonywania swojego zawodu. Postawy mają szczególne znaczenie, ponieważ definiują unikalny charakter zawodu psychologa.

Kompetencje funkcjonalne opisują główne rodzaje naukowo opartych działań psychologów (to, co robią psychologowie, w tym np. ocena, konsultacje i koordynacja, badania, nauczanie, leczenie, szkolenie). Każda kompetencja funkcjonalna opisuje wiedzę psychologiczną, umiejętności i postawy związane z jednostkami, grupami, organizacjami, społecznościami i społeczeństwem w różnych kontekstach/sytuacjach. Dla każdej kompetencji efekty uczenia się są zdefiniowane w kategoriach tego, co psychologowie powinni być w stanie zrobić po ukończeniu trzech etapów edukacji akademickiej i nadzorowanej praktyki.

Następujące ogólne postawy są potrzebne we wszystkich kompetencjach funkcjonalnych –

- Troska - wykazuje życzliwość i troskę o innych.
- Współpraca - gotowość do pracy z innymi ludźmi w sposób pełen szacunku
- Sumiennosc - dokładność z dbałością o szczegóły-Refleksyjność - gotowość do krytycznego myślenia i stawiania hipotez.
- krytyczna refleksja nad własnymi działaniami
- Ciekawosc - zainteresowanie przyczynami zachowań i zdarzeń
- Empatia - gotowość do zrozumienia i dzielenia uczuć innych
- Elastyczność - gotowość do przyjęcia elastycznego podejścia i sposobu myślenia-
- Wysoka jakość - gotowość do dążenia do ciągłego doskonalenia-
- Uczciwość - gotowość do przyjmowania informacji i wyników, które nie są oczekiwane i działania w sposób uczciwy.
- Otwartość - otwartość na nowe doświadczenia,
- Cierpliwość - tolerancja wobec przeszkód bez irytacji lub niepokoju
- Odpowiedzialność - świadomość własnej odpowiedzialności

Poniższy opis kompetencji funkcjonalnych i podstawowych ma zastosowanie do wszystkich obszarów psychologii i obejmuje ważne efekty uczenia się i kompetencje psychologiczne.

Tabela 4. Kompetencje funkcjonalne (opisujące to, co psychologowie robią w dowolnym obszarze praktyki).

Konstrukty / terminy użyte poniżej zostały wyjaśnione w Załączniku I. *Definicje*.

Kompetencje funkcjonalne	Efekty uczenia się, potrzebne kompetencje Klientami mogą być jednostki, grupy lub organizacje, społeczności lub społeczeństwo w różnych kontekstach/sytuacjach.
<p>A. Identyfikacja potrzeb, doprecyzowanie umowy/zadania i wyznaczenie celów</p>	<p>Efekt uczenia się: Psycholog potrafi:</p> <ol style="list-style-type: none"> i. Identyfikować, oceniać i analizować potrzeby i ryzyko klientów¹ ii. Zbierać informacje o kontekście klientów w celu informowania o działaniach iii. Wyjaśniać oczekiwania i zawierać umowy z klientami iv. Wyznaczać odpowiednie cele działania (ocena/interwencja/usługa/produkt) określając kryteria oceny. <p>Wymagane kompetencje to w szczególności: Wiedza</p> <ol style="list-style-type: none"> i. Podstawowe zasady, problemy i metody leżące u podstaw nauki psychologii ii. Zdrowie psychiczne i dobrostan, normotypowe i nietypowe funkcjonowanie i rozwój oraz ich uwarunkowania iii. Psychopatologia i/lub zachowania dysfunkcyjne/nieadaptacyjne (w tym w środowisku klinicznym, zawodowym, edukacyjnym i innych, np. mobbing) <p>Umiejętności</p> <ol style="list-style-type: none"> i. nawiązywania kontaktu z klientami w różnych stanach emocjonalnych ii. Umiejętności przeprowadzania wywiadów, słuchania i obserwacji iii. Gromadzenie i rozumienie dodatkowych informacji (z literatury naukowej, dokumentacji medycznej / edukacyjnej / organizacyjnej, analizy interesariuszy i innych dostępnych dokumentów / źródeł) iv. Porządkowanie, strukturyzowanie i krytyczna ocena informacji, wyciąganie wniosków, formułowanie problemu do momentu, w którym

¹ Związane z podjęciem bądź zaniechaniem działań psychologa (przyp. AT)

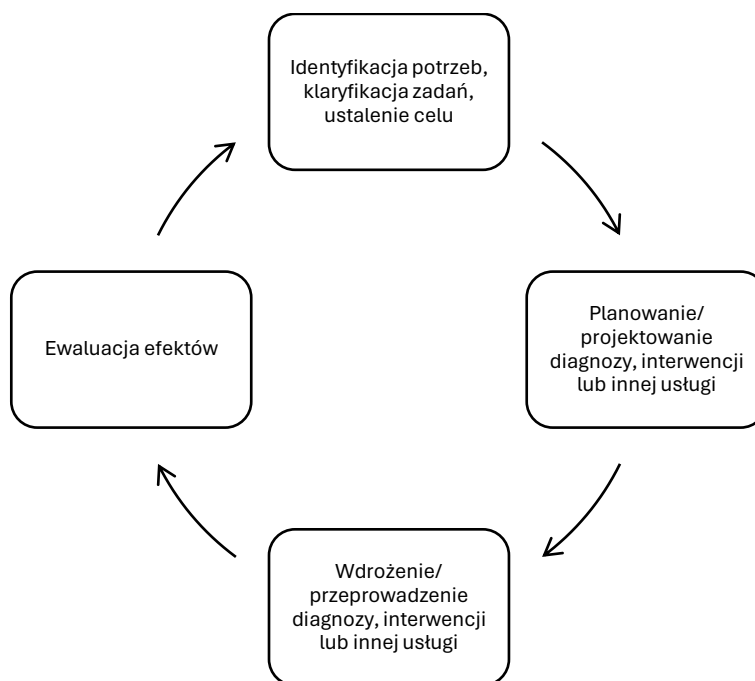
	<p>będzie on informował o kolejnych działaniach (ocena lub interwencja)</p> <p>v. Negocjowanie zadań/celów i wymaganych zasobów z klientami i ważnymi innymi osobami</p> <p>Postawy</p> <p>i. Ciekawość - zainteresowanie prowadzące do zrozumienia przyczyn zachowania klienta i interpretacji wydarzeń</p> <p>ii. Otwartość - bycie otwartym na potrzeby i cele klienta</p> <p>iii. Empatia - chęć zrozumienia sytuacji klienta i podzielenia się z nim swoimi doświadczeniami.</p> <p>iv. Współpraca - wykazywanie chęci do pracy z klientami i innymi osobami w sposób pełen szacunku.</p>
<p>B. planowanie/ projektowanie diagnozy i interwencji lub produktu/usługi</p>	<p>Efekty uczenia się: Psycholog potrafi zaplanować/zaprojektować lub rozważyć i wybrać spośród odpowiednich form diagnozy i interwencji lub usług/produktów zgodnie z potrzebami klientów i kontekstem/sytuacją oraz uzgodnionymi celami. (Interwencja jest tutaj zdefiniowana w sposób ogólny: może obejmować terapię psychologiczną/coaching, konsultacje/poradnictwo, nauczanie/trening, psychoedukację, rzecznictwo, wsparcie lub zmianę kontekstu/warunków systemowych).</p> <p>Wymagane kompetencje to w szczególności</p> <p>Wiedza</p> <p>i. Psychometria</p> <p>ii. Teorie zachowań indywidualnych/ zespołowych/ organizacyjnych i zmiany/modyfikacji/rozwoju</p> <p>iii. Znajomość konstruktów, które są mierzone (metodami ilościowymi i jakościowymi) lub poddawane interwencji (np., Osobowość, emocje, funkcje poznawcze, działania, procesy zespołowe/organizacyjne itp.)</p> <p>iv. Konkretnie metody oceny/interwencji, ich procedury i atrybuty/cechy</p> <p>Umiejętności</p> <p>i. Wybór metod i strategii ich wdrażania, z uwzględnieniem celów oceny/interwencji, stanu (psychicznego) klientów, ich kontekstu i różnic indywidualnych/grupowych/ organizacyjnych</p> <p>ii. Analizowanie dostępnych opcji i formułowanie hipotez dotyczących możliwych skutków decyzji</p>

	<p>oraz kryteriów oceny w celu przetestowania tych hipotez</p> <p>Postawy</p> <ol style="list-style-type: none"> i. Troska - wykazuje życzliwość i troskę o innych, biorąc pod uwagę stan emocjonalny klienta ii. Odpowiedzialność - świadomość własnej odpowiedzialności iii. Elastyczność - wykazuje elastyczne podejście i sposób myślenia iv. Krytyczne i zorientowane na hipotezy myślenie - wykazuje gotowość do krytycznej refleksji nad własnymi działaniami.
<p>C. Wdrażanie diagnozy lub interwencji psychologicznych lub usług/produktów psychologicznych</p>	<p>Efekty uczenia się: Psycholog potrafi odpowiednio przeprowadzać oceny psychologiczne i wdrażać interwencje lub usługi/produkty z/dla klientów w różnych kontekstach/sytuacjach. Może to obejmować badania pilotażowe w celu przetestowania ocen psychologicznych i interwencji lub usług/produktów. (Interwencje mogą obejmować terapię psychologiczną/coaching, konsultacje/konsultacje, nauczanie/szkolenia, psychoedukację, rzecznictwo, upodmiotowienie lub zmianę kontekstu/warunków systemowych):</p> <p>Wiedza</p> <ol style="list-style-type: none"> i. Procedury określonych metod oceny/interwencji lub usług. ii. Możliwe trudności i problemy, które mogą wynikać z samej metody/usługi, specyfiki klientów itp. oraz sposoby przewyższania tych trudności <p>Umiejętności</p> <ol style="list-style-type: none"> i. Potrafi wdrożyć określone metody oceny/interwencji w różnych warunkach i z różnymi klientami ii. Potrafi rozpoznać, wyartykułować i zarządzać/adaptować nieoczekiwane/możliwe (uboczne) skutki (konsekwencje, wpływ) podczas oceny/interwencji, nie tracąc z oczu uzgodnionego celu iii. Potrafi przetestować sformułowane apriorycznie hipotezy w celu podjęcia decyzji opartych na dowodach. <p>Postawy</p>

	<ul style="list-style-type: none"> i. Sumienność - dokładność z dbałością o szczegóły sytuacji, interpretacje i uczucia klientów ii. Empatia - gotowość do rozumienia i dzielenia się uczuciami klientów i innych osób oraz własnymi reakcjami, a także odzwierciedlania ich konsekwencji w odniesieniu do stosowanej oceny i interwencji iii. Elastyczność - gotowość do dostosowania swojego podejścia do oceny i interwencji iv. Otwartość - otwartość na nowe doświadczenia, wiedzę na temat oceny i interwencji, badania i praktykę v. Cierpliwość - wykazuje tolerancję na opóźnienia, problemy lub cierpienie spowodowane ocenami i interwencjami, nie denerwując się ani nie niepokojąc.
<p>D. Ocena (ewaluacja własnych usług i swojej działalności)</p>	<p>Efekt uczenia się: Psycholog może ocenić charakterystykę procesu oraz wyniki, rezultaty i wpływ ocen psychologicznych i/lub interwencji lub usług/produktów oraz w razie potrzeby zmienić procedury w trakcie procesu wdrażania (ewaluacja formatywna) i na końcu (ewaluacja sumatywna). W razie potrzeby może to oznaczać powrót do sekcji 1 (analiza potrzeb i wyznaczanie celów) i rozpoczęcie procesu od nowa. Mierniki wyników mogą obejmować niezawodność, ważność, użyteczność, wpływ, zysk, skuteczność itp. w zależności od kontekstu i celów ewaluacji.</p> <p>Potrzebne kompetencje to w szczególności:</p> <p>Wiedza</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Psychometria ii. Ilościowe i jakościowe metody badawcze do gromadzenia, analizowania i interpretowania danych <p>Umiejętności</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Rozwijanie i stosowanie odpowiednich projektów ewaluacyjnych ii. Gromadzenie, analizowanie i interpretowanie danych ewaluacyjnych w odniesieniu do kryteriów jakościowych i etycznych oraz celów ewaluacji, z uwzględnieniem kompetencji kulturowych iii. Wykrywanie/analizowanie godnych uwagi szczegółów, krytyczna refleksja i odpowiednie dostosowywanie oceny/ewaluacji w celu zapewnienia jakości <p>Postawy</p>

	<ul style="list-style-type: none"> i. Uczciwość - gotowość do zaakceptowania wyników ewaluacji, które nie są oczekiwane i działania w sposób uczciwy ii. Elastyczność - gotowość do badania różnych interpretacji wyników ewaluacji i własnych uprzedzeń iii. Nastawienie na wysoką jakość - dążenie do ciągłego doskonalenia własnego podejścia do rozwiązywania problemów.
--	---

Każda kompetencja funkcjonalna może być postrzegana jako część cyklu rozwiązywania problemów, począwszy od identyfikacji potrzeb, wyjaśnienia zadania / celu i wyznaczenia celu, a następnie planowania / projektowania oceny, interwencji, usługi lub produktu, a następnie wdrażania ocen, interwencji, usług lub produktów, a następnie oceny wyników i ponownego rozpoczęcia cyklu w razie potrzeby (patrz rysunek 2).

Rysunek 2. Kompetencje funkcjonalne jako cykl rozwiązywania problemów

Kompetencje podstawowe

Kompetencje podstawowe opisują główne aspekty wiedzy psychologicznej, umiejętności i postaw potrzebnych do wdrożenia czterech kompetencji funkcjonalnych

i koncentrują się na sposobie pracy psychologów. Psychologowie są zobowiązani do przedstawienia dowodów na posiadanie następujących kompetencji podstawowych dla niezależnej praktyki:

- kompetencje związane z etyką, standardami zawodowymi i prawem
- kompetencje komunikacyjne i relacyjne,
- ciągły rozwój zawodowy - kompetencje CPD
- kompetencje naukowe i badawcze,
- kompetencje w zakresie współpracy,

- Kompetencje w zakresie różnic indywidualnych i kulturowych,
- Kompetencje w zakresie technologii cyfrowych/informatycznych i komunikacyjnych,
- Kompetencje w zakresie autorefleksji i samoopieki.

Tabela 5. Kompetencje podstawowe (opisujące sposób pracy psychologów w dowolnej dziedzinie praktyki)

Kompetencje podstawowe (opisujące sposób pracy psychologów)	Efekt uczenia się, potrzebne kompetencje <i>Klientami mogą być jednostki, grupy lub organizacje, społeczności lub społeczeństwo w różnych kontekstach/sytuacjach - definicja ta ma zastosowanie do wszystkich kompetencji.</i>
1. kompetencje związane z etyką, standardami zawodowymi i prawem-	<p>Efekt uczenia się: Psycholog potrafi</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Stosować odpowiednie zasady etyczne i przestrzegać odpowiednich praw, kodeksów i zasad w swojej praktyce i postępowaniu ii. Rozpoznawać, rejestrować i rozwiązywać dylematy etyczne i odchylenia od standardów zawodowych w swojej praktyce zawodowej i badaniach, stosując odpowiednie podejście do podejmowania decyzji i zarządzania jakością iii. Uznać znaczenie i wagę kodeksów etycznych i standardów zawodowych jako podstawy profesjonalnego postępowania, badań i praktyki iv. Udzielać wsparcia / porad / konsultacji współpracownikom w kwestiach etycznych

	<p>Potrzebne kompetencje to w szczególności:</p> <p>Wiedza</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Metakodeks etyczny EFPA, odpowiednie konwencje międzynarodowe, międzynarodowe i krajowe przepisy prawa oraz standardy zawodowe odnoszące się do praktyki zawodowej i badań naukowych ii. Odpowiednie przepisy prawa i regulacje w praktyce zawodowej i badaniach naukowych <p>Umiejętności</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Stosuje odpowiednie kodeksy etyczne i standardy zawodowe w praktyce zawodowej, badaniach naukowych i postępowaniu zawodowym ii. Rozpoznaje, rejestruje i rozwiązuje dylematy etyczne i odchylenia od standardów zawodowych w swojej praktyce zawodowej i badaniach, stosując odpowiednie podejście do podejmowania decyzji i zarządzania jakością. <p>Postawy</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Odpowiedzialność - działa w sposób odpowiedzialny i zgodnie z odpowiednimi ramami etycznymi, prawnymi i dotyczącymi postępowania ii. Szacunek - okazuje szacunek w kontaktach z klientami i innymi osobami iii. Uczciwość - działa uczciwie i rzetelnie iv. Sumienność - wykazuje się dbałością o szczegóły i dokładnym podejściem v. Refleksyjność - gotowość do krytycznego myślenia i refleksji zorientowanej na hipotezy oraz stosowania rozumowania w procesach decyzyjnych.
--	--

<p>2. kompetencje komunikacyjne i relacyjne</p>	<p>Efekt uczenia się:</p> <p>Psycholog potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Nawiązać sojusz roboczy ii. Przyjmować perspektywę innych i uznawać ich doświadczenie itp. iii. Wyrażać swoje myśli, wkład zawodowy i dzielić się informacjami z klientami, innymi profesjonalistami i opinią publiczną. iv. Odpowiednio zarządzać granicami zawodowymi i osobistymi <p>Potrzebne kompetencje to w szczególności:</p> <p>Wiedza</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Teoria/modele komunikacji ii. Teorie dotyczące relacji / interakcji Społecznych <p>Umiejętności</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Umiejętności interpersonalne (np. płynność werbalna, ekspresja emocjonalna i afektywna, perswazyjność, ciepło/pozytywny szacunek, nadzieja, empatia, zdolność do tworzenia więzi sojusznicznych i reagowania na zerwanie sojuszu; przyjmowanie perspektywy; spójność) ii. Uzyskiwanie świadomej zgody, dzielenie się informacjami, profesjonalny wkład z klientami i innymi ważnymi osobami, biorąc pod uwagę status / stan klienta i innych ważnych osób (np. rodziców) iii. Negocjowanie potrzeb, celów, procesu i wyników oceny / interwencji oraz rozwiązywanie konfliktów z klientami i innymi ważnymi osobami iv. Udzielanie i otrzymywanie konstruktywnych informacji zwrotnych, pisanie ustrukturyzowanych raportów i
--	--

	<p>v. przedstawianie raportów ustnych odpowiednich dla różnych odbiorców</p> <p>Dzielenie się informacjami i sprawdzanie zrozumienia przy użyciu jasnego języka i odpowiednich materiałów pisemnych, dokonywanie uzasadnionych dostosowań w stosownych przypadkach w celu optymalizacji zrozumienia ludzi.</p> <p>vi. Przedstawianie i wyjaśnianie znaczenia profesjonalnego wkładu psychologa.</p> <p>Postawy</p> <p>i. Otwartość - stosuje otwarte i dociekliwe podejście do klienta w komunikacji i budowaniu relacji</p> <p>ii. Uczciwość - podczas uzyskiwania świadomej zgody, opracowywania umowy, zgłaszania ustaleń</p> <p>iii. Pozytywne - wspierające i pozytywne podejście w komunikacji i informacji zwrotnej</p> <p>iv. Szacunek - akceptuje innych jako równych sobie w profesjonalnych interakcjach</p>
<p>3. Ciągły rozwój zawodowy - kompetencje CPD</p>	<p>Efekt uczenia się:</p> <p>Psychologowie są odpowiedzialni za rozwijanie swoich cech zawodowych oraz utrzymywanie, doskonalenie i poszerzanie swojej wiedzy, doświadczenia i wieloaspektowych kompetencji. Wymaga to, aby byli w stanie wykorzystać kompetencje funkcjonalne do rozwijania własnych kompetencji zawodowych w długim procesie kariery: analiza potrzeb szkoleniowych, wyznaczanie celów, planowanie szkolenia, wdrażanie szkolenia, ocena szkolenia.</p> <p>Psycholog potrafi:</p> <p>i. Utrzymywać kompetencje zawodowe</p> <p>ii. Pokonywać luki w wiedzy i umiejętnościach</p>

	<ul style="list-style-type: none"> iii. Odpowiadać na wyzwania szybko rosnącej bazy wiedzy i rozwoju technologicznego poprzez podnoszenie kwalifikacji iv. Zmieniać wymagania dotyczące praktyki w razie potrzeby v. Zobowiązać się do ciągłego uczenia się przez całe życie vi. Angażować się w superwizję vii. Dzielić się i uczyć się ze współpracy z innymi psychologami i profesjonalistami <p>Potrzebne kompetencje to w szczególności:</p> <p>Wiedza</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Znajomość najnowszych badań oparte na dowodach, metodologiczne i teoretyczne perspektywy psychologiczne w określonych dziedzinach praktyki ii. Wielokulturowe perspektywy psychologii i różnorodności iii. Zasady praktyki współpracy profesjonalnej z innymi specjalistami iv. Profesjonalizm/Etyka <p>Umiejętności</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Aktualizowanie wiedzy zgodnie z aktualnymi badaniami ii. Identyfikowanie potrzeb i obszarów rozwoju iii. Eksplorowanie wiedzy iv. Badanie i analizowanie informacji z różnych źródeł i różnych mediów v. Zadawanie pytań i krytyczne myślenie vi. Samorealizacja, autorefleksja i uczenie się <p>Postawy</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Otwartość - bycie otwartym na wyzwania, zmiany i rozwój
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> ii. Ciekawość - zainteresowanie prowadzące do dociekania, bycie zainteresowanym przyczynami zachowań i zdarzeń iii. Współpraca - wykazywanie chęci współpracy z innymi w sposób pełen szacunku, dzielenie się wiedzą i doświadczeniami iv. Zorientowanie na cele - wyznaczanie celów i regularna ocena postępów v. Innowacyjność - odkrywanie nowych sposobów pracy vi. Proaktywność - identyfikowanie działań z zakresu rozwoju zawodowego
<p>4. Kompetencje naukowe i badawcze</p>	<p>Efekt uczenia się:</p> <p>Praktyka psychologiczna wymaga ciągłej krytycznej refleksji opartej na wiedzy, praktyce i badaniach oraz umiejętności wykorzystywania i prowadzenia badań w celu informowania o praktyce i zrozumienia procesu badawczego.</p> <p>Psycholog potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Angażować się w podejmowanie decyzji w oparciu o dowody, krytyczne rozumowanie i integrowanie najlepszej dostępnej wiedzy naukowej i kontekstowej z praktyką ii. Korzystać ze świadomych i naukowo ugruntowanych narzędzi i strategii oceny, interwencji, nadzoru i konsultacji iii. Informuje się krytycznie i refleksyjnie o postępach w naukach psychologicznych, innych naukach w ogóle i własnym obszarze tematycznym. <p>Potrzebne kompetencje to w szczególności:</p> <p>Wiedza</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Naukowe procesy decyzyjne ii. Testowanie hipotez i rozwiązywanie problemów badawczych

	<p>iii. Jakościowe i ilościowe metody badawcze</p> <p>Umiejętności</p> <p>i. Wyszukiwanie, krytyczne czytanie, rozumienie i ocena naukowej literatury psychologicznej</p> <p>ii. Umiejętność formułowania hipotez i pytań badawczych w codziennej praktyce psychologicznej</p> <p>iii. Zbieranie i analizowanie danych jakościowych i ilościowych w celu testowania hipotez lub badania pytań badawczych</p> <p>iv. Wykorzystywać dane z badań jakościowych i ilościowych do teoretyzowania i ulepszania praktyki</p> <p>Postawy</p> <p>i. Krytyczne i zorientowane na hipotezy myślenie - wykazywać gotowość do krytycznej refleksji i formułowania hipotez do dalszych działań</p> <p>ii. Ciekawość - zainteresowanie prowadzące do dociekań, zainteresowanie wiedzą naukową</p> <p>iii. Otwartość - gotowość do rozważenia różnych perspektyw</p> <p>iv. Sumiennność - gotowość do poszanowania wyników badań naukowych, przeprowadzania dokładnej analizy danych i dążenia do rzetelności badań</p>
<p>5. Współpraca i kompetencje przywódcze</p>	<p>Efekt uczenia się:</p> <p>Psycholog potrafi efektywnie współpracować i konsultować się z kolegami/innymi specjalistami z tej samej i innych dyscyplin w celu zapewnienia bezpiecznych, wysokiej jakości usług skoncentrowanych na kliencie. Potrafi dostrzec, w jakim zadaniu i kontekście posiada wiedzę specjalistyczną i oczekuje się, że przyjmie funkcje przywódcze.</p>

	<p>Potrzebne kompetencje to w szczególności:</p> <p>Wiedza</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Obszary kompetencji i metody pokrewnych zawodów ii. Modele i formaty superwizji / interwizji (grupowej superwizji koleżeńskiej) iii. Teorie dotyczące (inter-, multi-, trans-) dyscyplinarnej pracy zespołowej / współpracy / współpracy / dynamiki grupy i przywództwa iv. Teorie systemowe <p>Umiejętności</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Wspólne podejmowanie decyzji i przywództwo ii. Przyjmowanie perspektywy iii. Rozwiązywanie konfliktów iv. Zarządzanie zmianą i kierowanie nią <p>Postawy</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Zaufanie - gotowość do tworzenia środowiska zaufania ii. Otwartość - otwartość na nowe doświadczenia, wiedzę, badania i praktykę iii. Współpraca - wykazywanie chęci do pracy z innymi ludźmi w sposób pełen szacunku iv. Odpowiedzialność- gotowość do wzięcia na siebie odpowiedzialności
<p>6. Kompetencje w zakresie różnic indywidualnych i kulturowych</p>	<p>Efekt uczenia się:</p> <p>Psycholog potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Identyfikować, uznawać i szanować różnorodność i kwestie mniejszościowe ii. Rozpoznawać własne wartości, przekonania i doświadczenia w swoim profesjonalnym zachowaniu z klientami i innymi osobami oraz wpływ na innych

	<ul style="list-style-type: none"> iii. Pracować i skutecznie komunikować się ze wszystkimi formami różnorodności u klientów, współpracowników i innych osób iv. Być włączającym we wszystkie formy różnorodności w pracy z klientami, współpracownikami i innymi osobami <p>Świadomość własnych uprzedzeń pomaga uniknąć stereotypizacji osób należących do różnych grup. Psycholog może wziąć pod uwagę, że czynniki społeczno-kulturowe, takie jak płeć, tożsamość płciowa, kultura, pochodzenie etniczne, wiek, kontekst rodzinny, religia, orientacja seksualna, przynależność do większości / mniejszości itp. są uwzględnione w ocenie czynników wpływających na osobowość, wartości, światopogląd, relacje, psychopatologię i postawy wobec leczenia, i może na tej podstawie dokonać indywidualnych dostosowań do potrzeb klienta.</p> <p>Potrzebne kompetencje to w szczególności:</p> <p>Wiedza</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Teorie różnorodności ii. Teorie międzykulturowe iii. Teorie osobowości iv. Teorie adaptacji i inkluzji <p>Umiejętności</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Przyjmowanie perspektywy ii. Autorefleksja iii. Identyfikowanie różnic iv. Zarządzanie różnorodnością v. Wspieranie innych <p>Postawy</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Otwartość - otwartość na nowe doświadczenia, wartości, wiedzę ii. Empatia - gotowość do zrozumienia i dzielenia się uczuciami innych
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> iii. Ciekawość - zainteresowanie prowadzące do dociekania innych iv. Szacunek dla innych doświadczeń, wartości, wiedzy v. Proaktywność w kierunku poprawy sytuacji dla innych i nas samych
<p>7. Kompetencje w zakresie technologii cyfrowych/informatycznych i komunikacyjnych</p>	<p>Efekty uczenia się:</p> <p>Psycholog potrafi wykorzystywać technologie cyfrowe, w szczególności technologie informacyjne/komunikacyjne, w skuteczny i bezpieczny sposób, biorąc pod uwagę potrzeby klientów, ochronę danych, prywatność online i cyberbezpieczeństwo do analizy potrzeb i wyznaczania celów, oceny, interwencji i ewaluacji. Wiedza na temat możliwości i ograniczeń technologii cyfrowych, w szczególności technologii informacyjnych/komunikacyjnych oraz umiejętności stosowania technologii w skuteczny i bezpieczny sposób.</p> <p>Potrzebne kompetencje to w szczególności:</p> <p>Wiedza na temat:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Praktyki etycznej, wymogów prawnych i bezpieczeństwa (np. RODO), specyficznych dla praktyki elektronicznej/zdalnej ii. Kwestii granic zawodowych iii. Zakresu technologii cyfrowych (np. samopomocy lub mieszanego uczenia się/terapii online) iv. Rola aplikacji i programów komputerowych w platformach służących do diagnozy i interwencji psychologicznych oraz innych, udostępnianych w celu wspierania interwencji psychologicznych v. Procesów komunikacyjnych, które mogą wpływać na praktykę cyfrową w pracy indywidualnej, systemowej i grupowej (np. zmiana kolejności i wykorzystanie informacji niewerbalnych)

	<p>Umiejętności</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Odpowiednie stosowanie zasad ochrony danych (w tym ryzyka i bezpieczeństwa) we wszystkich aspektach pracy zdalnej/internetowej lub osobistej. ii. Rozpoznawanie własnych kompetencji, potrzeb szkoleniowych i nadzorczych w odniesieniu do kontekstu praktyki cyfrowej. iii. Rozpoznawanie potrzeb i specyficznych kulturowo wymagań klientów oraz zapewnianie odpowiednich metod cyfrowych. iv. Zarządzanie granicami w przypadku pracy zdalnej (np. prowadzenie sesji konsultacyjnej za pośrednictwem Internetu). v. Krytycznie ocenia cyfrowe narzędzia i interwencje oraz wykorzystuje bazę dowodową, aby informować o ich wyborze do celów praktycznych i badawczych <p>Postawy</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Odpowiedzialny - pracuje w sposób etyczny, bezpieczny i skuteczny, zwracając uwagę na profesjonalne i kliniczne kwestie graniczne specyficzne dla praktyki online / zdalnej ii. Elastyczny - wykazuje elastyczne podejście i sposób myślenia
<p>8. Autorefleksja i kompetencje w zakresie samoopieki</p>	<p>Efekt uczenia się: Aby promować własne dobre samopoczucie i zapewnić zdolność do wykonywania swojej roli zawodowej, psychologowie są odpowiedzialni za samoświadomość, autorefleksję i samoopiekę. Praktyka psychologiczna wiąże się z narażeniem na potencjalnie niepokojące sytuacje, które mogą stwarzać ryzyko dla psychologa i mogą wpływać na samopoczucie klienta.</p> <p>Psycholog potrafi:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> i. Rozumieć konsekwencje faktu, że dobrostan klientów zależy od jego/jej samoświadomości i samoregulacji ii. Rozpoznawać własne myśli, zachowania, postawy i uprzedzenia iii. Identyfikować i analizować własne potrzeby i zagrożenia poprzez bezstronną i niezaangażowaną perspektywę iv. Rozpoznawać i korygować błędy, takie jak utrata profesjonalnego dystansu lub bezstronności v. Angażować się w działania fizyczne, psychologiczne, duchowe lub wspierające służące jako elementy samoopieki <p>Potrzebne kompetencje to w szczególności:</p> <p>Wiedza</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Świadomość ryzyka zawodowego oraz sposobów jego łagodzenia i zarządzania nim ii. Wskaźniki zdrowia psychicznego i satysfakcji zawodowej iii. Deontologia i wartości zawodowe <p>Umiejętności</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Samoobserwacja, analiza, refleksja i ocena (zwracanie uwagi na oznaki niepokoju) ii. Poszukiwanie wsparcia interpersonalnego lub profesjonalnego w razie potrzeby iii. Równowaga między wymaganiami osobistymi i zawodowymi iv. Odporność i strategie radzenia sobie z problemami <p>Postawy</p>
--	---

	i. Uważność - dostrojenie do własnego stanu emocjonalnego i gotowość do rozpoznawania własnych myśli.
--	---

Obszary praktyki EuroPsy

Podczas gdy pewna wiedza i umiejętności mają ogólne zastosowanie, wiele z nich jest związanych z kontekstem. Tak więc psycholog, który wykazał się kompetencjami zawodowymi w jednej dziedzinie praktyki z jedną grupą klientów, nie może być automatycznie uznany za kompetentnego w innych grupach klientów.

Każdy posiadacz certyfikatu *EuroPsy* będzie miał profil określający obszar praktyki, w ramach którego wykazał się kompetencjami do niezależnego wykonywania zawodu od momentu przyznania certyfikatu.

Rozróżnia się następujące szerokie obszary praktyki, oznaczone jako:

- Klinika i zdrowie
- Edukacja
- Praca i organizacje
- Psychologia sportu i
- Inne

W celu opisanie kwalifikacji do wykonywania zawodu, za wystarczającą uznaje się szeroką kategoryzację w obszarach praktyki. W przypadku tych czynności zawodowych, których nie można przypisać do żadnej z pierwszych czterech kategorii, stosuje się piątą kategorię, oznaczoną jako "Inne" i należy podać specyfikację dziedziny (np. społeczność, kryminalistyka, ruch drogowy itp.).

Opisy tych kompetencji mają być ogólne i mieć zastosowanie do większości lub wszystkich rodzajów pracy zawodowej psychologów, chociaż są one wdrażane w specyficzny sposób w różnych obszarach praktyki.

Psycholog powinien zdobyć każdą z tych kompetencji, o ile ma to zastosowanie w danym obszarze praktyki. Aby uzyskać *EuroPsy*, kompetencje muszą być takie, aby można było oczekiwać od psychologa wykonywania każdej z czterech głównych funkcji w odpowiedni sposób i niezależnie.

Dodatek IV. Certyfikat *EuroPsy* i formularz zgłoszeniowy

Certyfikat *EuroPsy* i formularz zgłoszeniowy zostaną dostarczone w formie szablonu przez EFPA w celu zapewnienia porównywalności i wspólnego stylu oraz informacji we wszystkich krajach przyznających *EuroPsy*. **Certyfikat** będzie zawierał następujące informacje:

<p> European Certificate in Psychology</p> <p>Niniejszym zaświadcza się, że adres domowy/pracy</p> <p>Po wykazaniu się wymaganą wiedzą naukową i kompetencjami zawodowymi oraz po wyrażeniu zgody na przestrzeganie zasad postępowania zawodowego określonych w MetaKodeksie Etycznym Europejskiej Federacji Stowarzyszeń Psychologów (EFPA) i zobowiązaniu się do działania zgodnie z krajowym kodeksem etycznym w kraju praktyki</p> <p style="text-align: center;">spełnia wymagania do uzyskania</p> <p style="text-align: center;"><i>Zarejestrowany psycholog EuroPsy</i></p> <p>i niniejszym zostaje uznany za wykwalifikowanego do samodzielnego wykonywania zawodu psychologa w zakresie określonym w rejestrze <i>EuroPsy</i> i poniżej, w dowolnym kraju europejskim, w którym stowarzyszenie EFPA będące pełnoprawnym członkiem zaakceptowało przepisy EFPA dotyczące <i>EuroPsy</i>, o ile w danym kraju nie obowiązują ograniczenia wynikające z przepisów krajowych.</p> <p>My, niżej podpisani, upewniliśmy się, że wspomniane dowody są zgodne z Regulaminem EFPA w sprawie <i>EuroPsy</i> dotyczącym przyznawania certyfikatu <i>EuroPsy</i>, zatwierdzonym przez EFPA w dniu (data).</p> <p style="text-align: center;">Certyfikat <i>EuroPsy</i> jest ważny do(data) Zakres praktyki: ...</p> <p>..... Przewodniczący krajowego komitetu przyznającego Członek krajowego komitetu</p>
--

Dane rejestracyjne certyfikatu, który ma zostać wpisany do rejestru, są następujące:

1. Nazwa
2. Adres domowy/pracy
3. Wykształcenie wyższe w zakresie psychologii *do określenia:*

Okres Nazwa ; stopnia Nazwa ; uniwersytetu Kraj

4. Kraj praktyki
5. Dziedzina praktyki (kliniczna/zdrowotna, edukacyjna, praca i organizacja, psychologia sportu inna *do określenia*)
6. Data i miejsce autoryzacji przez Krajowy Komitet Przyznający
7. Krajowy numer rejestracyjny

W **formularzu zgłoszeniowym** należy podać następujące informacje:

1. Nazwa
2. Adres pracy/domu
3. E-mail
4. Wykształcenie wyższe w zakresie psychologii

(należy wymienić tytuły naukowe, daty rozpoczęcia i zakończenia studiów uniwersyteckich, dziedzinę praktyki i kraj, w którym tytuł został przyznany).

Okres czasu	Nazwa stopień	Pole Praktyka	Uniwersytet	Kraj

5. Nadzorowana praktyka

Formalnie uznana nadzorowana praktyka odpowiadająca jednemu rokowi pracy w pełnym wymiarze godzin (należy podać szczegóły nadzorowanej praktyki, daty i dziedziny praktyki, w których została przeprowadzona; należy przedstawić dowody na równoważność co najmniej jednego roku. Wymień tylko dziedziny, które zostały formalnie uznane za nadzorowaną praktykę)

Okres czasu	Imię i nazwisko przełożonego	Zakres praktyki

--	--	--

6. Doświadczenie zawodowe jako niezależny, praktykujący psycholog
 Historia zatrudnienia w charakterze niezależnego psychologa, odpowiadająca co najmniej (dotyczy tylko wnioskodawców, którzy wcześniej otrzymali licencję na niezależną praktykę psychologa prowadzoną przez krajowy organ licencyjny uznawany przez Europejski Komitet Przyznający Kwalifikacje)

Okres czasu	Pracodawca	Zakres praktyki

7. Dziedziny praktyki
 w których wnioskodawca twierdzi, że posiada kompetencje do wykonywania zawodu niezależnego psychologa klinicznego/zdrowotnego

Praca i organizacja Edukacja Inne (określić dziedzinę)

8. Umowa z publikacją danych rejestracyjnych

Wnioskodawca wyraża zgodę na umieszczenie jego imienia i nazwiska oraz adresu miejsca pracy lub zamieszkania w rejestrze oraz na certyfikacie.

W **formularzu wniosku o przedłużenie** EuroPsy należy podać następujące informacje:

1. Nazwa
2. Adres
3. E-mail
4. Doświadczenie *zawodowe* (nie mniej niż 400 godzin rocznie średnio przez okres nie krótszy niż 4 lata w okresie ostatnich siedmiu lat)

(do przedstawienia w formie ustrukturyzowanego CV z podaniem okresów, miejsc pracy/zatrudnienia, ról zawodowych, przykładowych wyników lub osiągnięć)

5. Rozwój zawodowy (min. 80 godzin, z czego 40 godzin wyraźnie udokumentowanych; łącznie 80 godzin = 100%) (działania mogą obejmować następujące elementy)
 - a) Potwierdzona obecność i udział w akredytowanych kursach i/lub warsztatach mających na celu dalszy rozwój zawodowy (60%).
 - b) Rozwój konkretnych nowych umiejętności poprzez praktykę w pracy (20%)
 - c) Poświadczona obecność na spotkaniach w ramach superwizji koleżeńskiej (20%)
 - d) Poświadczony udział jako przełożony, pod warunkiem, że jest to formalnie uznane (20%)
 - e) Poświadczony udział w konferencji zawodowej lub naukowej (20%)
 - f) (Współ)autorstwo i/lub redakcja publikacji na temat badań i/lub zagadnień zawodowych (30%).

- g) Prezentacje dla profesjonalnych odbiorców (20%).
- h) Praca redakcyjna w czasopiśmie i książkach z dziedziny psychologii (20%)
- i) Do celów rewalidacji suma trzech ostatnich kategorii powyżej nie może przekroczyć 60%.

Dodatek V. Nadzorowana praktyka

Nadzorowana praktyka

Nadzorowana praktyka jest formą profesjonalnego interaktywnego szkolenia przeprowadzanego w rzeczywistym środowisku pracy w ciągu jednego roku praktyki w pełnym wymiarze godzin lub jej odpowiednika w wymiarze co najmniej 1500 godzin w celu:

i. przygotowanie psychologa do samodzielnej praktyki ii. Rozwój roli zawodowej psychologa iii. integracja wiedzy teoretycznej i praktycznej

Nadzorowana praktyka ma na celu zakwalifikowanie psychologa do samodzielnej praktyki. Rozpoczyna się po ukończeniu przez psychologa I i II fazy pięcioletniego programu studiów licencjackich i magisterskich lub równoważnych studiów lub jest zintegrowana z sześcioletnim programem uniwersyteckim. Pod koniec okresu nadzorowanej praktyki psycholog może praktykować niezależnie. Po pomyślnym ukończeniu nadzorowanej praktyki oczekuje się, że psycholog zaangażuje się w ciągły rozwój zawodowy (w tym superwizję) podczas samodzielnej praktyki (patrz Załącznik VI).

Nadzorowana praktyka zapewnia jakość i kompetencje wymagane do niezależnej praktyki w różnych dziedzinach psychologii i interdyscyplinarnej współpracy z profesjonalistami z innych dziedzin. Psycholog szkolący się musi przedstawić dowody na szereg kompetencji funkcjonalnych (np. identyfikacja potrzeb, planowanie, wdrażanie ocen i interwencji, ewaluacja) i podstawowych (np. etyka, komunikacja, ciągły rozwój zawodowy, nauka i badania, współpraca, różnice indywidualne i kulturowe, technologie cyfrowe / informacyjne i komunikacyjne oraz samoopieka) wymaganych do samodzielnej praktyki jako psycholog.

Podczas nadzorowanej praktyki, psycholog-stażysta wykorzystuje w praktyce wiedzę, umiejętności i postawy zdobyte podczas edukacji uniwersyteckiej i innych doświadczeń zawodowych. Psycholog-stażysta napotka różne zadania zawodowe, wyzwania, dylematy etyczne i kwestie, którymi można zarządzać przy wsparciu opiekuna.

Superwizowana praktyka oznacza regularne spotkania między psychologiem szkolącym się a superwizorem; powinno to odbywać się co około dwa tygodnie z wcześniej określonym chronionym i nieprzerwanym czasem na spotkanie (w sumie co najmniej 50 godzin). Superwizja indywidualna i grupowa mają różne zalety i wady. Na podstawie tematów i kontekstu superwizji superwizor decyduje o proporcji superwizji indywidualnej (min. 20 godzin) i grupowej oraz o tym, czy rozpocząć od superwizji indywidualnej czy grupowej.

Ponieważ osobisty kontakt twarzą w twarz jest uważany za kluczowy dla nawiązania i utrzymania osobistej relacji, maksymalnie 50% superwizji indywidualnej lub grupowej może odbywać się online, po rozpoczęciu spotkania twarzą w twarz w celu nawiązania relacji opartej na zaufaniu. W przypadku superwizji grupowej liczba szkolących się psychologów powinna być niewielka, aby mieć wystarczająco dużo czasu dla każdego z nich (zalecamy nie więcej niż czterech psychologów szkolących się w superwizji grupowej). Oprócz formalnej superwizji zalecana jest również dodatkowa interwizja diadyczna/zespołowa.

Szkolący się psychologowie

Psychologowie szkolący się to ci, którzy są w trakcie angażowania się w nadzorowaną praktykę w ramach spełniania 3. fazy wymagań *EuroPsy*. Praktykują z prawdziwymi klientami w rzeczywistych warunkach, ale pod indywidualnym i grupowym nadzorem wykwalifikowanego superwizora.

Superwizor

Superwizor to psycholog, który wspiera proces uczenia się i regularnie ocenia kompetencje szkolących się psychologów oraz zachęca ich do jak najbardziej samodzielnego działania, biorąc pod uwagę sytuację i ich kompetencje. Superwizor musi być uznany przez krajową komisję przyznającą kwalifikacje lub przez krajowe stowarzyszenie albo poprzez mechanizm akredytacji kursu w przypadku szkoleń uniwersyteckich, albo na zasadzie indywidualnej w przypadku nadzoru w miejscu pracy po ukończeniu studiów. W krajach, w których istnieje licencja zawodowa/rejestracja, superwizor musi być licencjonowanym/zarejestrowanym psychologiem. Kompetencje superwizora w zakresie superwizji są podstawowym wskaźnikiem jakości nadzorowanej praktyki.

Wymagane kompetencje dla osób prowadzących superwizję

Superwizor ma czas, zaangażowanie i kompetencje, aby pełnić funkcję superwizora. Oznacza to, że nawet w krajach, w których superwizja nie jest dobrze ugruntowana, superwizor musi mieć czas i kompetencje, aby pełnić funkcję superwizora.

Superwizor musi mieć co najmniej dwa lata (lub równowartość co najmniej 3000 godzin) niezależnej praktyki w dziedzinie psychologii (np. zdrowia i klinicznej, edukacji, pracy i organizacji), w której będzie superwizował, oraz pewne szkolenie w zakresie superwizji (np. co najmniej kilkudniowe warsztaty), zanim będzie mógł samodzielnie prowadzić superwizję. To, czy wymagane kompetencje zostały zapewnione, jest potwierdzane przez NAC.

W krajach, w których nadzór jest dobrze ugruntowany, zalecamy jako minimalny standard, aby superwizor posiadał:

- co najmniej pięć lat niezależnej praktyki w pełnym wymiarze godzin (lub jej odpowiednik w wymiarze co najmniej 7500 godzin)

- przeszedł szkolenie w zakresie superwizji (można je odbyć w ciągu pięciu lat niezależnej praktyki), w tym kursy szkoleniowe, studia przypadków oraz rozwój wiedzy teoretycznej i empirycznej na temat superwizji
- nadzorowana praktyka superwizji (w tym obserwacja, prezentacje wideo lub audio).

Szkolenia z zakresu superwizji mogą być oferowane przez organizacje zawodowe, instytuty szkoleniowe lub instytucje akademickie trzeciego stopnia. Szkolenie w zakresie superwizji może rozpocząć się od kilkudniowych warsztatów, ale zalecane są pełne podyplomowe programy szkoleniowe w zakresie superwizji trwające kilka miesięcy.

Kompetencje osób prowadzących superwizję

Superwizorzy rozwinęli takie kompetencje, jak zdolność do:

- Przygotowanie planu rozwoju kompetencji zgodnie z potrzebami rozwojowymi i zasobami psychologa
- Ułatwianie współpracy i relacji charakteryzujących się szacunkiem, zainteresowaniem, akceptacją i zaufaniem, tak aby osoby korzystające z superwizji mogły bezpiecznie ujawnić swoją pracę i niepewność.
- Nadzorowanie zgodnie z zasadami etycznymi i przepisami regulującymi praktykę psychologa.
- Przyczynianie się do rozwoju podstawowych i funkcjonalnych kompetencji, które są istotne dla psychologicznej praktyki zawodowej.
- Ocenianie procesu uczenia się i poziomu kompetencji szkolących się psychologów zgodnie z planem oraz przekazywanie regularnych i konkretnych informacji zwrotnych w formie odpowiedniej do promowania uczenia się i rozwoju.
- Korzystanie z modeli i metod poradnictwa w elastyczny i dostosowany sposób
- Świadomość dynamiki relacji nadzoru i reagowanie w odpowiedni sposób (np. zrozumienie, kiedy należy zaangażować osobę trzecią).
- Podejmowanie odpowiednich działań, gdy przełożony dowie się o braku rozwoju kompetencji i/lub niewłaściwym zachowaniu zawodowym szkolącego się psychologa.

Aspekty proceduralne, ocena formatywna i sumatywna

Opiekun jest zobowiązany do nadzorowania psychologa-stażysty i oceny kompetencji psychologa-stażysty w trakcie (ocena formatywna) i na koniec okresu nadzorowanej praktyki (ocena sumatywna) w odniesieniu do wyżej wymienionych kompetencji funkcjonalnych i podstawowych zgodnie z zasadami i tradycjami, które są specyficzne dla danej dziedziny praktyki i/lub kontekstu krajowego.

Dla każdego głównego zadania nadzorowanej praktyki psycholog szkolący się i superwizor powinni uzgodnić:

1. Obejmuje zakres praktyki i grupy klientów
2. Role, jakie może pełnić szkolący się psycholog
3. Kompetencje, które rozwinię zadanie

Po zakończeniu każdego zadania superwizor musi przeprowadzić ocenę formatywną każdej z odpowiednich kompetencji funkcjonalnych i podstawowych.

Zaleca się, aby ocena rozróżniała dwa poziomy kompetencji:

Jeszcze nie kompetentny	Kompetentny
<u>Niewystarczająco</u> rozwinięte kompetencje Potrzeba dalszego rozwoju, wymagająca wskazówek i nadzoru	<u>Wystarczająco</u> rozwinięte kompetencje Wykonywanie zadań bez wskazówek na poziomie podstawowym <i>EuroPsy</i>

Podczas nadzorowanej praktyki ocena formatywna powinna być przeprowadzana przez superwizora, ale zaleca się również samoocenę. Superwizor powinien nauczyć szkolącego się psychologa, jak przeprowadzać autorefleksję i samoocenę zarówno w zakresie kompetencji funkcjonalnych, jak i podstawowych. Superwizor powinien udzielać szczegółowych informacji zwrotnych na temat tego, które kompetencje zostały już rozwinięte, a które należy jeszcze rozwinąć, aby móc samodzielnie praktykować. Ocena nadzorcza i samoocena powinny zostać porównane i omówione w celu zidentyfikowania obszarów do dalszego rozwoju i strategii poprawy odpowiednich kompetencji.

Psycholog szkolący się powinien również przekazywać superwizorowi informacje zwrotne w okresie superwizji. Obie strony są odpowiedzialne za zapewnienie przeprowadzenia ewaluacji. Wyniki oceny formatywnej należy podsumować w formie tabelarycznej, jak wskazano w poniższym przykładzie (patrz Tabela 6).

Tabela 6. Tabela podsumowująca ocenę kształtującą kompetencji funkcjonalnych i

Opis odpowiedniego zadania, które jest nadzorowane:			
Kompetencje funkcjonalne	Ocena nadzorcza Wiedza Umiejętności Postawy	Samoocena a Wiedza Umiejętności Postawy	Co zrobić, aby osiągnąć cele edukacyjne Wiedza Umiejętności Postawy
A. Identyfikacja potrzeb, doprecyzowanie umowy/zadania, wyznaczenie celów			

B. Planowanie/projektowanie oceny, interwencji, usługi lub produktu			
C. Wdrożenie oceny, interwencji, usługi lub produktu			
D. Ocena			
Kompetencje podstawowe			
1. Etyka, prawo, standardy zawodowe - kompetencje			
2. Kompetencje komunikacyjne i relacyjne			
3. Ciągły rozwój zawodowy - kompetencje CPD			
4. Kompetencje naukowe i badawcze			
5. Kompetencje w zakresie współpracy			
6. Kompetencje w zakresie różnic indywidualnych i kulturowych			
7. Kompetencje w zakresie technologii cyfrowych/informatycznych/komunikacyjnych			
8. Autorefleksja i kompetencje w zakresie samoopieki			

W końcowej ocenie podsumowującej opiekun powinien podsumować dostępne informacje i wskazać, czy na podstawie dostępnych dowodów można oczekiwać, że kandydat będzie odpowiednio wykonywał kompetencje funkcjonalne i podstawowe potrzebne do samodzielnej praktyki. Ocena opiekuna powinna być wyrażona jako "kompetentny" lub "jeszcze nie kompetentny".

Wyniki ewaluacji należy podsumować w formie tabelarycznej, jak wskazano w poniższym przykładzie (patrz tabele 7 i 8). W tym przykładzie superwizor posiada kompetencje superwizyjne w dwóch obszarach praktyki, a psycholog szkolący się rozwinął wszystkie kompetencje kliniczne i zdrowotne oraz niektóre z nich w pracy i organizacji.

Tabela 7. Przykład oceny sumatywnej kompetencji funkcjonalnych.

Obszary praktyki	Klinika i zdrowie	Edukacja	Praca i organizacja	Psychologia sportu	Inne (określić)
Kompetencje funkcjonalne					

A. Identyfikacja potrzeb, doprecyzowanie umowy/zadania, cel ustawienie	X				
B. Planowanie/projektowanie oceny, interwencji, usługa lub produkt	X		X		
C. Wdrażanie oceny, interwencja, usługa lub produkt	X				
D. Ocena	X		X		

Tabela 8, Przykład oceny sumatywnej kompetencji podstawowych

Kompetencje podstawowe	
1. Etyka, prawo, standardy zawodowe - kompetencje	X
2. Kompetencje komunikacyjne i relacyjne	X
3. Ciągły rozwój zawodowy - kompetencje CPD	X
4. Kompetencje naukowe i badawcze	X
5. Kompetencje w zakresie współpracy	X
6. Kompetencje w zakresie różnic indywidualnych i kulturowych	X
7. Kompetencje w zakresie technologii cyfrowych/informatycznych/komunikacyjnych	X
8. Autorefleksja i kompetencje w zakresie samoopieki	X

Ten psycholog posiada kompetencje głównie w dziedzinie psychologii zdrowia i psychologii klinicznej, a jego kompetencje zostały potwierdzone przez superwizora. Oznacza to, że posiada kompetencje do wykonywania zawodu w dziedzinie psychologii klinicznej.

Jednak posiada również kompetencje w zakresie oceny i ewaluacji w obszarze pracy i organizacji. Kompetencje te mogą być rozwijane, aby przyczynić się do późniejszych ogólnych kompetencji w tym dodatkowym obszarze pracy i organizacji.

Szkolący się psycholog wykazał również, że w wystarczającym stopniu rozwinął wymagane kompetencje podstawowe.

Obowiązki szkolących się psychologów

Podczas nadzorowanej praktyki psychologowie-stażysci są odpowiedzialni za nabywanie swoich podstawowych i funkcjonalnych kompetencji. Dobra praktyka wymaga od szkolących się psychologów rejestrowania swojej pracy i rozwoju kompetencji (np. za pomocą portfolio) oraz identyfikowania potrzeb w zakresie rozwoju zawodowego i przeglądu własnej nauki. Mogą one stanowić podstawę dla ugruntowanej praktyki zawodowej i mogą przyczyniać się do ciągłego rozwoju zawodowego, w przypadku gdy portfolio są również istotne.

Obowiązki superwizora

Superwizor zawiera umowę o superwizję z psychologiem-stażystą. Superwizor wprowadza szkolącego się psychologa w jawne i ukryte zasady zawodu. Superwizor wnosi kluczowy wkład w proces uczenia się poprzez modelowanie, informacje zwrotne, obserwację i dyskusję, a także w jakość praktyki zawodowej.

Proces superwizji

Sesje superwizji trwają zazwyczaj jedną lub dwie godziny. W tym czasie superwizor i psycholog-stażysta pracują razem, omawiając to, co zostało zrobione, pomagając w refleksji nad zadaniem na poziomie poznawczym i emocjonalnym oraz wspierając rozwój kompetencji i pewności zawodowej. Sesje te powinny obejmować przegląd zadań wykonywanych przez psychologa-stażystę pod obserwacją superwizora. Technologia audio i wideo może pełnić użyteczną funkcję w procesie superwizji, umożliwiając otwartą dyskusję i przekazywanie informacji zwrotnych na temat aspektów pracy szkolącego się psychologa. Może również obejmować psychologa-stażystę obserwującego superwizora wykonującego zadania, a następnie wykorzystującego refleksję nad nimi jako część procesu uczenia się i rozwoju.

Wyniki superwizji

Psycholog szkolący się musi przedstawić dowody nabycia kompetencji funkcjonalnych i podstawowych określonych w Załączniku III. Powinien dokonywać systematycznej samooceny poziomu kompetencji w odniesieniu do zakresu kompetencji określonego w Załączniku III i wykorzystywać ten format do planowania przyszłego rozwoju zawodowego. Zarówno superwizor, jak i psycholog szkolący się powinni dokumentować superwizję. Ocena superwizora powinna być zawarta w raporcie superwizora. Jeśli ocena superwizora jest negatywna po roku praktyki pod nadzorem, proces superwizji może zostać przedłużony. Jeśli psycholog szkolący się nie zgadza się z oceną superwizora, można zwrócić się do NAC lub innego organu krajowego w celu sprawdzenia i uzyskania porady dotyczącej procesu.

Załącznik VI. Program ustawicznego rozwoju zawodowego (CPD)

Szybkie zmiany w bazie dowodowej, technologii i wymaganiach dotyczących umiejętności zawodowych wymagają CPD jako procesu trwającego przez całą karierę, zintegrowanego z codzienną pracą zawodową.

Oczekuje się, że posiadacze certyfikatu *EuroPsy* będą utrzymywać i dalej rozwijać swój poziom kompetencji zawodowych. CPD powinno przebiegać zgodnie z cyklem odzwierciedlania własnej praktyki i potrzeb, planowania działań CPD, rejestrowania działań i wyników uczenia się oraz oceny korzyści płynących z uczenia się. CPD powinno być osiągnięte za pomocą doświadczenia zawodowego, działań związanych z rozwojem osobistym i zawodowym oraz poprzez proces wzajemnej oceny i nadzoru. Przy odnowieniu *EuroPsy* wnioskodawca musi wykazać odpowiednie dowody CPD w minionym okresie praktyki zawodowej. CPD to wszystkie działania, które utrzymują, rozwijają i poszerzają kompetencje psychologów, które leżą u podstaw wykonywania zawodu i są niezbędne do utrzymania jakości zawodu.

CPD można osiągnąć poprzez spełnienie lokalnych wymogów CPD, które są zgodne z wymogami *EuroPsy*. Tam, gdzie nie istnieją lokalne wymagania CPD, poniższe są dostarczane jako wytyczne do wykorzystania przez krajowe komitety przyznające .

Doświadczenie zawodowe

Wnioskodawca powinien przedstawić dowody pracy zawodowej jako psycholog w ciągu ostatnich siedmiu lat (okres rewalidacji) przed złożeniem wniosku o przedłużenie. Aby utrzymać swoje kompetencje, psychologowie powinni pracować co najmniej cztery lata w okresie rewalidacji, średnio co najmniej 400 godzin rocznie. Akceptowalne dowody obejmują na przykład: umowy o pracę wraz z opisem stanowiska, umowy projektowe lub oświadczenia o dochodach dla organów podatkowych (w przypadku psychologów prowadzących niezależną praktykę).

Działania związane z rozwojem zawodowym

Obowiązkiem zarejestrowanego psychologa *EuroPsy* jest informowanie o najnowszych osiągnięciach zawodowych i naukowych w psychologii, w tym między innymi w wybranych dziedzinach praktyki. Oprócz bieżącej pracy zawodowej (co najmniej cztery lata w siedmioletnim okresie rewalidacji, jak opisano powyżej), psychologowie muszą aktualizować i poszerzać swoją profesjonalną wiedzę i umiejętności poprzez szereg działań związanych z rozwojem zawodowym wymienionych poniżej. Aby utrzymać swoje kompetencje, psychologowie powinni przedstawić wyraźne dowody na co najmniej 40 godzin działań CPD rocznie w ciągu tych czterech lat w okresie rewalidacji

(łącznie 160 godzin). Zaleca się jednak co najmniej 80 godzin rocznie. Zaleca się, aby CPD było rozłożone na co najmniej cztery lata. Wymagane są dowody na różnorodność działań. Istnieje szeroki zakres różnych *rodzajów CPD*, a poniższa lista nie jest wyczerpująca. Dla każdego rodzaju aktywności wskazano przybliżony maksymalny procent czasu, który może być akredytowany, w celu zapewnienia, że psychologowie podejmują szereg różnych działań w ramach swojego CPD.

- Potwierdzona obecność i udział w akredytowanych kursach i/lub warsztatach mających na celu dalszy rozwój zawodowy (maks. 60%).
- Poświadczony udział w konferencji zawodowej lub naukowej (maks. 20%)
- Rozwój konkretnych nowych umiejętności poprzez praktykę w pracy (maks. 20%)
- Poświadczona obecność na spotkaniach interwizyjnych (np. koła jakości) (maks. 30%)
- Poświadczona obecność na superwizji (maks. 30%)
- Certyfikowana praca w charakterze przełożonego (maks. 20%)
- Nauczanie kursów psychologii jako profesjonalny praktyk (maks. 20%)
- (Współ)autorstwo i/lub redakcja publikacji na temat badań i/lub zagadnień zawodowych (maks. 30%).
- Praca redakcyjna w czasopiśmie i książkach z dziedziny psychologii (maks. 20%)
- Do celów rewalidacji suma ostatnich czterech powyższych kategorii nie może przekroczyć 60%.

Na przykład, jeśli osiągnięto wymagane minimum 160 godzin CPD (w ciągu czterech lat praktyki zawodowej w ciągu siedmiu lat okresu rewalidacji), może to obejmować udział w konferencji naukowej (20 godzin, maksymalnie 32), pracę redakcyjną (10 godzin, maks. 32), uczestnictwo w spotkaniach interwizyjnych (40 godzin, maks. 48), certyfikowane uczestnictwo w akredytowanych kursach (80 godzin, maks. 96), rozwój konkretnych nowych umiejętności poprzez praktykę w pracy (10 godzin, maks. 32). Zapewnia to połączenie różnych działań CPD.

Prowadzenie dokumentacji

Zarejestrowani psychologowie *EuroPsy* są zobowiązani do prowadzenia rejestru swojego ustawicznego rozwoju zawodowego. Rejestr ten, wraz z dowodami potwierdzającymi, będzie stanowił podstawę profilu zarejestrowanego psychologa *EuroPsy* zawartego w rejestrze, gdy psycholog złoży wniosek o odnowienie certyfikatu *EuroPsy* po siedmiu latach. Dla każdego działania CPD psycholog powinien odnotować, które kompetencje zostały rozwinięte zgodnie z ramami kompetencji EFPA.

Załącznik VII. Historia *EuroPsy* - Europejskiego Certyfikatu

Psychologa

Traktat Rzymski i początki Wspólnoty Europejskiej

Na początku istnienia Wspólnoty Europejskiej, Traktat Rzymski z 1957 r. promował swobodny przepływ specjalistów w całej Europie; "swoboda pracy w dowolnym miejscu we Wspólnocie Europejskiej jest jednym z podstawowych praw ustanowionych w Traktacie Rzymskim"; Artykuł 48 Traktatu Rzymskiego przewidywał swobodny przepływ siły roboczej, a Artykuł 57 zezwalał na wzajemne uznawanie i koordynację kwalifikacji zawodowych. Jednak realizacja tego zobowiązania była powolna i trudna. Na początku próbowano zharmonizować kwalifikacje we wszystkich krajach członkowskich i uzgodniono tak zwane Dyrektywy Sektorowe dla siedmiu zawodów: lekarzy, dentystów, pielęgniarek, położnych, weterynarzy, farmaceutów i architektów, z porozumieniem we wszystkich krajach członkowskich w sprawie harmonizacji lub standaryzacji edukacji i szkoleń. Wkrótce jednak okazało się, że próby harmonizacji kwalifikacji były niezwykle złożone i czasochłonne, a zadanie rozszerzenia tego procesu na inne zawody wydawało się niemożliwe.

Ogólna dyrektywa 89/48/WE

W związku z tym w 1985 r. Komisja wprowadziła nowe podejście obejmujące inne zawody, do których dostęp jest w pewien sposób ograniczony (lub regulowany) przez państwo na mocy prawa lub za pośrednictwem organizacji zawodowej i które wymagają co najmniej trzyletniego szkolenia na poziomie uniwersyteckim lub równoważnym (dyrektywa ogólna 89/48/WE, zatytułowana Wzajemne uznawanie dyplomów ukończenia studiów wyższych, a ostatnio druga dyrektywa ogólna 92/51). Psychologowie zostali objęci dyrektywami 89/48 i 92/51, tj. dyrektywami ogólnymi lub horyzontalnymi, które obejmowały wszystkie zawody regulowane, których kwalifikacje wymagają co najmniej dyplomu (Lunt 1997). Chociaż dyrektywy te miały na celu ułatwienie mobilności profesjonalistów, postęp w ich wykorzystaniu do promowania mobilności psychologów w całej Europie był ograniczony, ponieważ każdy kraj mógł nałożyć własne wymagania na psychologów starających się wjechać do kraju z kwalifikacjami uzyskanymi w innym kraju. Dyrektywa Ogólna przewidywała skomplikowane podejście do oceny równoważności, które zależało od oceny poszczególnych przypadków i porównywania ich z krajowym "szablonem".

Optymalne standardy EFPPA

Europejska Federacja Stowarzyszeń Psychologów (EFPA), wcześniej nosząca nazwę Europejskiej Federacji Stowarzyszeń Zawodowych Psychologów (EFPPA), uzgodniła w 1990

r. oświadczenie w sprawie "Optymalnych standardów szkolenia zawodowego w psychologii" (EFPPA 1990), które zapewniło bardzo ogólne ramy dla poziomu kwalifikacji psychologów i ustanowiło wymóg sześcioletniego kształcenia i szkolenia dla zawodowych psychologów. Ramy te pomogły niektórym krajom w opracowaniu własnych ram i wymogów dotyczących kształcenia psychologów.

Regulacje prawne dotyczące psychologów

W ostatnich latach wzrosła liczba krajów w Europie, w których obowiązują regulacje prawne lub przepisy określające wymagania dotyczące tytułu "psychologa", podczas gdy niektóre kraje nakładają wymagania i ograniczenia na działania, w przypadku których mogą być wymagane kwalifikacje psychologa. Obecnie w zdecydowanej większości krajów UE oraz w coraz większej liczbie innych krajów europejskich istnieją regulacje lub przepisy dotyczące psychologów. Pozostałe kraje UE zmierzają w kierunku pewnej formy regulacji, a trendem jest rozwijanie przez kraje systemu regulacji krajowych, często w ramach szerszych regulacji zawodowych w danym kraju. Różne kraje w Europie mają bardzo różne tradycje i sposoby regulowania praktyki zawodowej. EFPA aktywnie interesuje się tymi zmianami. Pomimo braku regulacji zawodu na poziomie europejskim, uzgodnienie minimalnego standardu w całej Europie przyniesie korzyści zarówno konsumentom, jak i profesjonalistom, co z kolei wpłynie na przyszłe wymogi dotyczące regulacji na poziomie poszczególnych krajów.

Ostatnie wydarzenia

W ciągu ostatnich 10 lat wiele zmian stanowiło podstawę dla dalszych prac; obejmowały one prace Europejskiej Sieci Psychologów Pracy i Organizacji (ENOP) nad opracowaniem "modelu referencyjnego" i minimalnych standardów (ENOP 1998; ENOP-EAWOP 2007) oraz prace Brytyjskiego Towarzystwa Psychologicznego (BPS) nad opracowaniem standardów określających kompetencje psychologów na etapie niezależnej praktyki (Bartram 1996).

W związku z tym w 1999 r. w ramach programu Leonardo da Vinci złożono wnioski do UE o finansowanie w celu opracowania Europejskich Ram Kształcenia Psychologów; ten dwuletni projekt zakończył się w 2001 r. raportem przedstawiającym Europejskie Ramy Kształcenia Psychologów lub EuroPsyT (Lunt i in. 2001). W projekcie wzięły udział następujące kraje*1: Dania, Finlandia, Francja, Niemcy, Grecja, Włochy, Holandia, Norwegia, Hiszpania, Szwecja, Szwajcaria, Wielka Brytania i udzieliły ogólnego poparcia dla ram, które zostały zatwierdzone przez Zgromadzenie Ogólne EFPA w lipcu 2001 roku.

Drugi projekt, również finansowany przez UE w ramach programu Leonardo da Vinci, rozpoczął się w listopadzie 2001 r.; jednym z jego głównych celów było opracowanie europejskiego dyplomu z psychologii. Projekt ten zbiegł się w czasie z wydarzeniami w UE i zmianami w dyrektywie regulującej kwalifikacje zawodowe (patrz Lunt 2002) oraz wydarzeniami w szerszej Europie, na przykład

Porozumieniem Bolońskim z 1999 r. (patrz Lunt 2005). Projekt zakończył się w 2005 r. raportem przedstawiającym *EuroPsy* - Europejski Dyplom z Psychologii (Lunt i in. 2005). W drugim projekcie Leonardo uczestniczyły następujące kraje*2: Dania, Finlandia, Francja, Niemcy, Grecja, Węgry, Włochy, Holandia, Norwegia, Hiszpania, Szwecja, Wielka Brytania oraz europejska federacja EFPA. Wynik projektu, Europejski Dyplom z Psychologii (*EuroPsy*), miał na celu zapewnienie zestawu standardów lub punktów odniesienia dla jakości edukacji i szkoleń psychologicznych w całej Europie.

Trzecia dyrektywa

W 1996 r. rozpoczęły się konsultacje dotyczące proponowanej "Trzeciej Dyrektywy", która miała zastąpić poprzednie dyrektywy sektorowe i wertykalne w celu ułatwienia swobodnego przemieszczania się na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Ich kulminacja nastąpiła 7 marca 2002 r., kiedy Komisja Europejska wydała propozycję dyrektywy, która miała zastąpić 15 odrębnych dyrektyw (sektorowych i wertykalnych) oraz "wyjaśnić i uprościć zasady w celu ułatwienia swobodnego przepływu wykwalifikowanych pracowników".

Dyrektywa ta była przedmiotem konsultacji i debaty przez ponad dwa lata i została przyjęta w 2005 r. przez Parlament Europejski i Radę Ministrów. Chociaż Komisja Europejska nie zajęła się szczegółowo niektórymi z wcześniejszych klauzul dyrektywy, na przykład dotyczących "platform" zawodowych, to jednak z zadowoleniem przyjmuje osiągnięcie przez same zawody porozumienia na szczeblu europejskim w sprawie standardów wymaganych do wykonywania zawodu. Trwają dyskusje dotyczące profesjonalne "karty", które mogłyby dostarczyć dowodów i wykazu edukacji, szkoleń i praktyki poszczególnych psychologów w różnych państwach członkowskich w porównywalnym formacie.

Tego rodzaju zmiany mogą w przyszłości doprowadzić do powstania systemów quasi-automatycznego lub przyspieszonego uznawania kwalifikacji, pod warunkiem, że istnieje porozumienie w ramach samego zawodu na poziomie europejskim (patrz Lunt 2005). Oprócz przyczynienia się do szybkiego mechanizmu uznawania, europejski standard może służyć poprawie jakości szkolenia zawodowego i praktyki, a także poprawie jakości w krajach, które opracowują własne ścieżki kształcenia i szkolenia oraz wytyczne dotyczące praktyki zawodowej. Umożliwi to także krajom europejskim dzielenie się i promowanie dobrych praktyk oraz rozwijanie europejskiego wymiaru szkolenia i praktyki zawodowej w psychologii.

Wnioski

Prawie 50 lat po Traktacie Rzymskim, jeden z jego celów, jakim jest swoboda przepływu specjalistów, może zostać zrealizowany dzięki niedawnym zmianom. Na ogólnym poziomie zawodowym "trzecia" dyrektywa, która upraszcza procedury uznawania kwalifikacji, ma na celu ułatwienie mobilności; została ona przyjęta w 2005 roku i wdrożona do 2007 roku. Dla

psychologów okres ten zbiegł się z wdrożeniem *EuroPsy* (Europejskiego Certyfikatu Psychologii), który został sfinalizowany i przekazany EFPA w lipcu 2005 roku. *EuroPsy* będzie wspierać wysiłki EFPA na rzecz poprawy jakości kształcenia i szkolenia psychologów w całej Europie. Przyczyni się również do dążenia do ochrony klienta poprzez wysokiej jakości profesjonalne usługi. W tym okresie nastąpi dalszy rozwój procesu bolońskiego (Lunt 2005), który doprowadzi do szeroko zakrojonych reform struktur i systemów uniwersyteckich w całej Europie w oparciu o zobowiązanie do utworzenia Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego do 2010 roku. Przyjęcie *EuroPsy* przez stowarzyszenia będące pełnoprawnymi członkami EFPA, wcześniej nazwane stowarzyszeniami członkowskimi, w lipcu 2005 r. i jej uruchomienie w lipcu 2009 r. umożliwi psychologom w całej Europie czerpanie korzyści z tych zmian.

****1 zespół projektu EuroPsyT (1999-2001)***

Profesor Dave Bartram (BPS, Wielka Brytania)

Cand psych Jesper Döpping (DPF, Dania) Profesor

Jim Georgas (Uniwersytet w Atenach, Grecja) Dr

Stefan Jern (SPF, Szwecja)

Profesor Remo Job (Uniwersytet w Padwie, Włochy)

Profesor Roger Lécuyer (Uniwersytet Paris V, Francja)

Profesor Ingrid Lunt (Instytut Edukacji, Uniwersytet Londyński, Wielka Brytania), dyrektor projektu

Profesor Steve Newstead (Uniwersytet w Plymouth, Wielka Brytania)

Dr Pirkko Nieminen (PSYKONET, Uniwersytecka Sieć Wydziałów Psychologii w Finlandii, Finlandia)

Torleiv Odland, (NPF, Norwegia)

Profesor Jose Maria Peiro (Uniwersytet w Walencji,

Hiszpania) Profesor Ype Poortinga (Uniwersytet w Tilburgu,

Holandia) Profesor Robert Roe (NIP, Holandia)

Profesor Bernhard Wilpert (Uniwersytet Techniczny w Berlinie, Niemcy)

Również Ernst Hermann, Szwajcaria na wczesnych etapach projektu

****2 Zespół projektu EuroPsy (2001-2005)***

Profesor Dave Bartram (BPS, Wielka Brytania)

Profesor Eva Bamberg (Uniwersytet w Hamburgu, Niemcy)

Cand psych Birgitte Braüner (DPF, Dania)

Profesor Jim Georgas (Uniwersytet w Atenach,

Grecja) Profesor Arne Holte (NPF, Norwegia)*

Dr Stefan Jern (SPF, Szwecja)

Profesor Remo Job (Uniwersytet w Padwie, Włochy)

Profesor Roger Lécuyer (Uniwersytet Paris V, Francja)

Koordynator projektu Eur Ing Nigel Lloyd (CamProf UK)

Profesor Ingrid Lunt (Instytut Edukacji, Uniwersytet Londyński, Wielka Brytania), dyrektor projektu

Dr Pirkko Nieminen (PSYKONET (Uniwersytecka Sieć Wydziałów Psychologii w Finlandii), Finlandia)

Profesor Jose Maria Peiro (Uniwersytet w Walencji, Hiszpania)

Profesor Csaba Pleh (Uniwersytet Techniczno-Ekonomiczny w Budapeszcie, Węgry)

Profesor Robert Roe (NIP, Holandia)

Tuomo Tikkanen (przewodniczący EFPA)

* Torleiv Odland (NPF, Norwegia) uczestniczył we wczesnych etapach projektu.

*** 3 Grupa Sterująca EuroPsy (2006-2009)**

Profesor Eva Bamberg (Uniwersytet w Hamburgu, Niemcy)

Profesor Jim Georgas (Uniwersytet w Atenach, Grecja)

Profesor Arne Holte (NPF, Norwegia)*

Dr Stefan Jern (SPF, Szwecja)

Profesor Remo Job (Uniwersytet w Padwie, Włochy)

Profesor Roger Lécuyer (Uniwersytet Paris V, Francja)

Profesor Ingrid Lunt (Uniwersytet w Oksfordzie, Wielka Brytania) Przewodnicząca Grupy Sterującej Dr Pirkko Nieminen (PSYKONET

(Uniwersytecka Sieć Wydziałów Psychologii w Finlandii), Finlandia)

Profesor Jose Maria Peiro (Uniwersytet w Walencji, Hiszpania)

Profesor Csaba Pleh (Uniwersytet Techniczno-Ekonomiczny w Budapeszcie, Węgry)

Profesor Robert Roe (NIP, Holandia)

Profesor Knud-Erik Sabroe (DPF, Dania) Tuomo Tikkanen (przewodniczący EFPA) (do 2007 r.)

Dodatek VIII. Powiązane publikacje

Antalovits, M. & Pléh, C.S. (2004). *EuroPsy* az európai pszichológus diploma. (The European Diploma of Psychology). *Alkalmazott Pszichológia* VI 2, 20-43

Bartram, D. (1996). Occupational standards and competence-based qualifications for professional applied psychologists in the U.K. *The European Psychologist*, Vol. 1, 157- 165.

Bartram, D. (2000a). *Higher education and the delivery of standards-based qualifications*. Unpublished paper.

Bartram, D. (2000b). *Standards-based qualifications*. Paper presented to the Leonardo Euro-Psych Project. London, May 20, 2000.

Bartram, D. & Roe, R.A. (2005). Definition and assessment of competences in the context of the European Diploma in Psychology. *The European Psychologist*, vol. 10, no. 2, 93-102

British Psychological Society Consultative Working Group for Occupational Standards in Applied Psychology (1998). *National Occupational Standards in Applied Psychology*. Leicester: British Psychological Society.

EFPPA (1990). *Optimal standards for the training of psychologists*. Brussels: EFPPA, booklet no.3.

EFPPA (1995). *MetaCode of Professional Ethics*. Brussels: EFPPA Booklet no. 5

ENOP (1998). *European curriculum in work and organizational psychology. Reference model and minimal standards*. Paris: ENOP / Maison des Sciences de l'Homme.

ENOP-EAWOP (2007). *Curriculum reference model with minimum standards for European W&O Psychology : Basic and Advanced*. Paris : ENOP/EAWOP

Gauthier, J. (2002). Facilitating mobility for psychologists through a competency- based approach for regulation and accreditation: the Canadian experiment. *The European Psychologist*, Vol. 7 (3), 203-212.

Hall, J. and Lunt, I. (2005). Global mobility for psychologists : the role of psychology organisations in the USA, Canada and Europe. *The American Psychologist*, Vol. 60 (7), 712-726

Jern, S., Odland, T. and Nieminen, P. (2002). The equivalence framework in relationship to the basic training of psychologists and the specialisation training: the Nordic scene. *The European Psychologist*, Vol.7 (3), 213-220.

Lunt, I. (1997). Education and training for psychologists in Europe: optimal or minimal standards. *News from EFPPA*. December 1997, 6-10.

Lunt, I. (1998). Psychology in Europe: challenges and opportunities. *The European Psychologist*, Vol. 3 (2), 93-101.

Lunt, I. (2000). European project funded by the EU under the Leonardo da Vinci program. *The European Psychologist*, Vol. 5 (2), 162-164.

Lunt, I., Bartram, D., Döpping, J. Georgas, J., Jern, S., Job, R., Lecuyer, R., Newstead, S., Nieminen, P., Odland, S., Peiró, J.M., Poortinga, Y., Roe, R.A., Wilpert, B., Herman, E. (2001a). *EuroPsyT - a framework for education and training for psychologists in Europe*. Available from EFPA, Brussels.

- Lunt, I., Baneke, R., Berdullas, M., Hansson, B. & Nevalainen, V. (2001b). *Laws and EFPA Regulations on EuroPsy for psychologists in European countries*. Brussels: EFPPA.
- Lunt, I. (2002). A common European qualification? Editorial for special issue of *the European Psychologist*, Vol. 7 (3).
- Lunt, I. (2002). A Common Framework for the training of psychologists in Europe.
The European Psychologist, Vol. 7 (3), 180-191
- Lunt, I. (2005). The Implications of the “Bologna process” for the development of a European Diploma in Psychology . *The European Psychologist*. Vol. 10 (2), 86-92
- Lunt, I. (2008a). Professional mobility and quality assurance within the European Union in J. Hall and E. Altmaier (eds) *Global Promise. Quality Assurance and accountability in professional psychology*. New York: Oxford University Press
- Lunt, I. (2008b). Psychologist qualifications in Europe: common standard for quality and mobility. *The Australian Psychologist* Vol. 43 (4), 222-230
- Lunt I., Gorbena S., Job R., Lecuyer R., Peiro J.M. (2011) *Tuning-EuroPsy: Reference Points for the Design and Delivery of Degree Programmes in Psychology*.
Publicaciones de la Universidad de Deusto.
- Newstead, S. & Makinen, S. (1997). Psychology teaching in Europe. *The European Psychologist*, Vol. 2 (1), 3-10.
- Peiró, J.M. (2003). La enseñanza de la Psicología en Europa. Un proyecto de Titulación Europea. [The teaching of Psychology in Europe. A European Certificate project]. *Papeles del Psicólogo*, Vol. 86, 25-33.

Peiró, J.M. (2003). *La libre circulación de los psicólogos profesionales por Europa*. [Free mobility of professional Psychology across Europe]. Colegio Oficial de Psicólogos de Catalunya. Barcelona.

Peiró, J.M and Lunt I. (2002). The context for a European Framework for Psychologists' Training. *The European Psychologist*, Vol. 7 (3), 169-179.

Peterson, R.L., McHolland, J.D., Bent, R.J., Davis-Russell, E., Edwall, G.E., Polite, K., Singer, D.L., Stricker, G.(Eds). (1992). *The core curriculum in professional psychology*. Washington: American Psychological Association.

Pleh, C. (2003). *A pszichológiaoktatás kérdései* (Issues of psychology teaching). Budapest: Hungarian Psychological Association and Hungarian Accreditation Committee

Poortinga, Y.H. (2005). Balancing individual interests and quality of the profession in the formulation of professional standards. *The European Psychologist*. Vol. 10 (2), 103-109.

Pulverich, G. (ed.) (1997). *Inventory of EFPA Regulations on EuroPsy in the field of psychology in European countries*. Bonn: Deutscher Psychologie Verlag.

Roe, R.A., Coetsier, P., Levy-Leboyer, C., Peiró, J.M., Wilpert B. (1994). The teaching of Work and Organizational Psychology in Europe. Towards the development of a Reference Model. *The European Work & Organizational Psychologist*, Vol. 4 (4), 355- 365.

Roe, R.A. (2002). What makes a competent psychologist? *The European Psychologist*, Vol. 7 (3), 192-203.

Wilpert B. (2002). Projecting a European Diploma in Psychology. *The European Psychologist*, Vol.7 (3), 221-225.

Historia zmian

Przeгляд Regulaminu miał miejsce w lipcu 2023 r.

EFPA - Europejska Federacja Stowarzyszeń Psychologów

Grasmarkt 105/39 - Rue Marché aux Herbes 105/39

B - 1000 Bruksela Belgia

www.EuroPsy.eu - www.efpa.eu